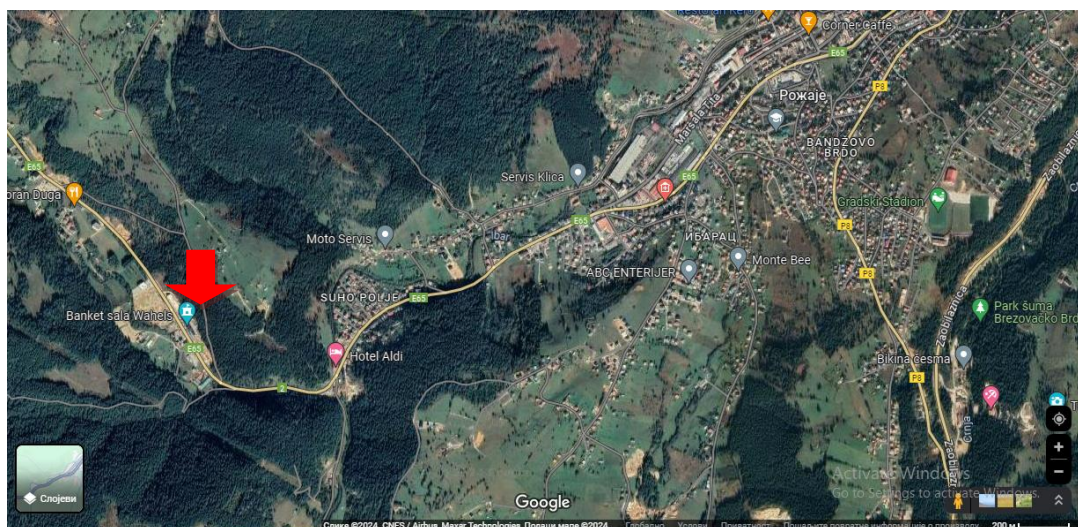

ZAHTJEV ZA ODLUČIVANJE O POTREBI IZRADE ELABORATA O PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

PRIVREMENI-MONTAŽNI OBJEKAT „SAMOUSLUŽNA AUTO PERIONICA “GRAND KALAČ”“DOO, KO IBARAC I, OPŠTINA ROŽAJE

NOSILAC:

„GRAND KALAČ” DOO, Rožaje

Ul. Naselje Rasadnik br.bb | 84310 Rožaje

LOKACIJA: UL. NASELJE RASADNIK BR.BB, OPŠTINA ROŽAJE

Rožaje, avgust 2024. godine

SADRŽAJ

1. Opšte informacije	2
2. Opis lokacije.....	4
3. Karakteristike projekta	10
4. Karakteristike mogućeg uticaja projekta na životnu sredinu.....	43
5. Opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu.....	44
6. Mjere za sprečavanje, smanjenje ili otklanjanje štetnih uticaja.....	50
7. Izvori podataka	57

1. OPŠTE INFORMACIJE

Naziv Projekta: Privremeni-montažni objekat „Samouslužna auto perionica “GRAND KALAČ”“doo, KO Ibarac I, opština Rožaje

Nosilac Projekta: “Grand Kalač” DOO, Rožaje

Ul.Naselje Rasadnik br.bb, 84310 Rožaje

Registarski broj: 50283982

PIB: 02455102

Šifra djelatnosti:5510 – Hoteli i sličan smještaj

Telefon : 066 132 088

Mobilni : 066 132 088

e-mail: beko_rozaje@hotmail.com

**Odgovorna
osoba:**

Adil Kalač

2. OPIS LOKACIJE

2.1. OPŠTI PODACI O VRSTI I NAMJENI OBJEKTA

Objekat je namijenjen za pranje automobila kao samouslužna perionica. Objekat je već izgrađen na lokaciji u selu Rasadnik u na ulazu u Rožaje, lociranog na katastarskoj parcele br.1171/6 KO Ibarac I, opština Rožaje. Objekat je privremeni montažni objekat. Objekat je poslovni - autoperionica, spratnosti P, ukupne 110 m², koji se sastoji od pet funkcionalnih cjelina koje čine: tri zatvorena boxa za pranje vozila, i jedan otvoreni box za pranje vozila i tehničku prostoriju. Premetna parcela je br.1171/6 je upisana u LN br.809 KO Ibarac I i se nalazi u Naselju Rasadnik br.bb, Rožaje.

Izvor: www.goglemaps, avgust, 2024.godine

Slika 1. Satelitski prikaz lokacije predmetnog projekta

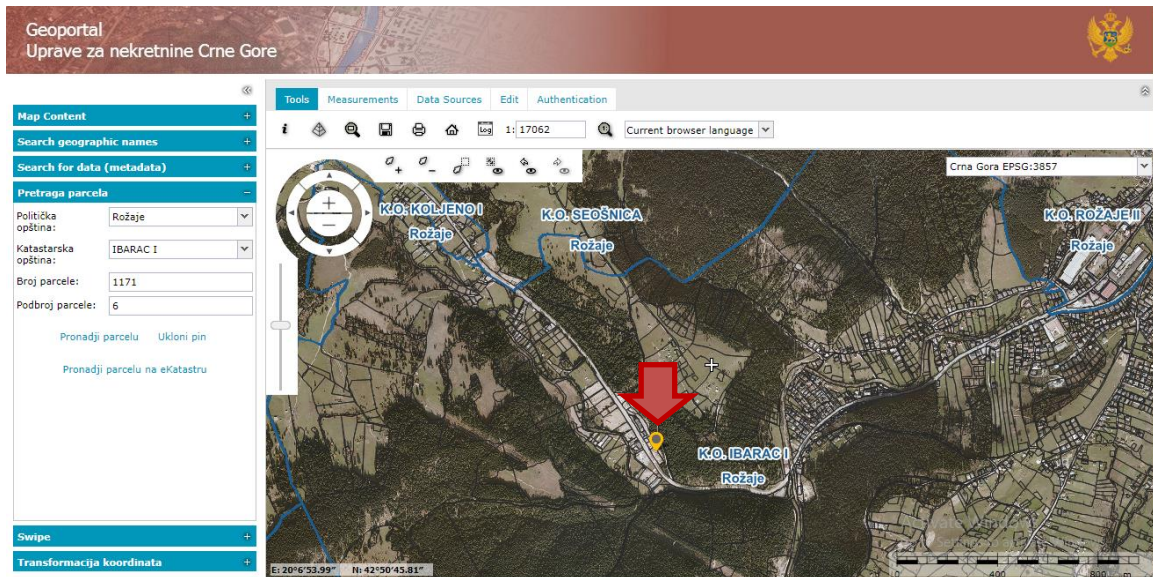
2.2. OPIS LOKACIJE OBJEKTA

Objekat je privremeni-montažni objekat namijenjen za pranje automobila kao samouslužna perionica. Objekat se nalazi na lokaciji u selu Rasadnik, lociranog na katastarskoj parcele br.1711/6 KO Ibarac I, opština Rožaje. Parcela na kojoj je lacirna privremeni-montažni objekat samouslužne autoperionice je površine P=500m². Objekat je spratnosti P čija ukupna bruto razvijena građevinska površina u osnovi iznosi 110m². Teren, na kome se se nalazi predmetni objekat je ravan prethodno nivelisan u nivou pristupnog magistralnog puta. Oblik parcele je približan pravougaoniku. Planirana samouslužna autoperionica je pravougaone osnove maksimalnih gabarita cca 18m x 6m, pozicionirana na parceli kao slobodnostojeći objekat, na najmanjoj udaljenosti 500cm prema granicama sujednih parcela i pristupnoj saobraćajnici. Geografski položaj lokacije planiranog objekta je prikazan na sljedećim slikama (1,2,3,4,5 i 6).

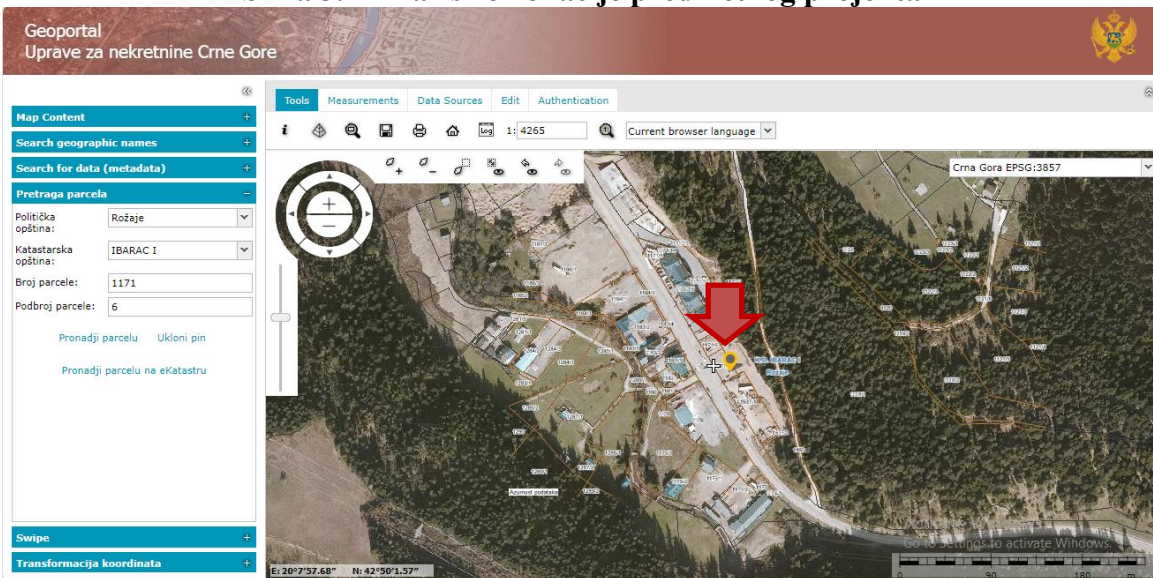
Izvor: www.goglemaps, avgust, 2024.godine

Slika 2. Lokacija predmetnog projekta

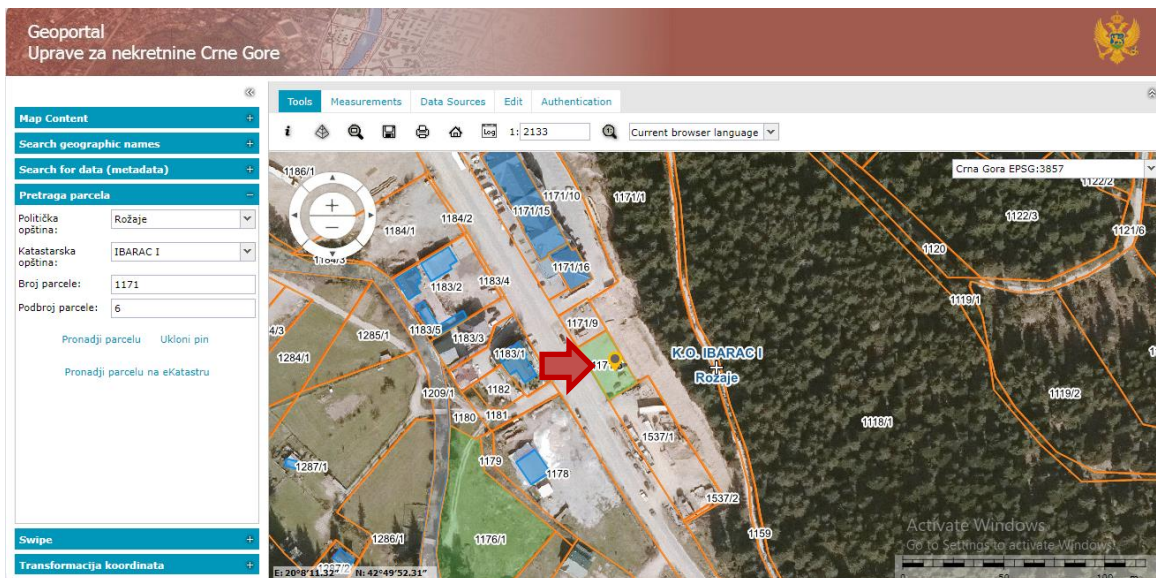
Izvor: www.geoportal.co.me, avgust, 2024.godine

Slika 3. Prikaz šire lokacije predmetnog projekta

Izvor: www.geoportal.co.me, avgust, 2024.godine

Slika 4. Prikaz makro lokacije predmetnog projekta

Izvor: www.geoportal.co.me, avgust, 2024.godine

Slika 5. Prikaz makro lokacije predmetnog projekta

Izvor: www.goglemaps, avgust, 2024.godine

Slika 6. Prikaz mikro lokacije predmetnog projekta

U neposrednoj blizini Objekta prolazi regionalni magistralni put E 65 Podgorica-Berane-Rožaje-Novi Pazar. Udaljenost lokacije objekta od regionalnog magistralnog put Podgorica-Berane-Rožaje-Novi Pazar je 22m. Predmetnoj lokaciji najbliži poslovni stambeni objekat motel „Grand“ je udaljen 40m, udaljenost od banket sale „Wahel“ je 54m, od objekta PVC stolarije „Zijo“ udaljenost je 315m vazdušne linije, od korita rječice Županice udalje je 91m vazdušne linije, o dhotela „Aldi“ 542m, supermarketa „Aldi“ 612m, bezninske pumpe „Eko“ 1420m, prodavnice autodjelova „Castelana Co“1610m, od veterinarske stanice„Vet prom Rožaje“ 1670m, od objekta Gimnazije u Rožajama 3190m. Nadmorska visina je preko 1000 mnm. Sam tip zemljišta na lokaciji je smeđe kisjelo (*Distric cambisol*) zemljište (*Sl.1 do 12*).

U bližoj okolini predmetnog objekta ne postoje izvorišta vodosnabdjevanja. Drugih vodnih

objekata kako na lokaciji, tako i u njoj bližoj okolini, nema. Na predmetnoj lokaciji nema močvarnih djelova. Nema šumskih površina. Ova lokacija ne pripada zaštićenom području u bilo kom pogledu.

Slika 7. Izgled predmetne lokacije sa njenim okruženjem

U bližoj okolini predmetnog objekta ne postoje izvorišta vodosnabdjevanja. Drugih vodnih objekata kako na lokaciji, tako i u njoj bližoj okolini, nema. Lokacija ne spada u planinske i šumske oblasti. Lokacija ne spada zaštićena i klasifikovana područja (strogi rezervat prirode, nacionalni park, posebni rezervat prirode, park prirode, spomeni k prirode, predio izuzetnih odlika) Lokacija ne spada u područja obuhvaćena mrežom Natura 2000 u skladu sa posebnim propisom. Lokacija ne spada u područja na kojima ranije nijesu bili zadovoljeni standardi kvaliteta životne sredine ili za koje se smatra da nijesu zadovoljeni, a relevantni su za projekat. . Lokacija ne spada gusto naseljene oblasti. Lokacija ne spada predjele i područja od istorijske, kulturne ili arheološke važnosti.

Slika 8. Predmetna lokacija sa njenim okruženjem

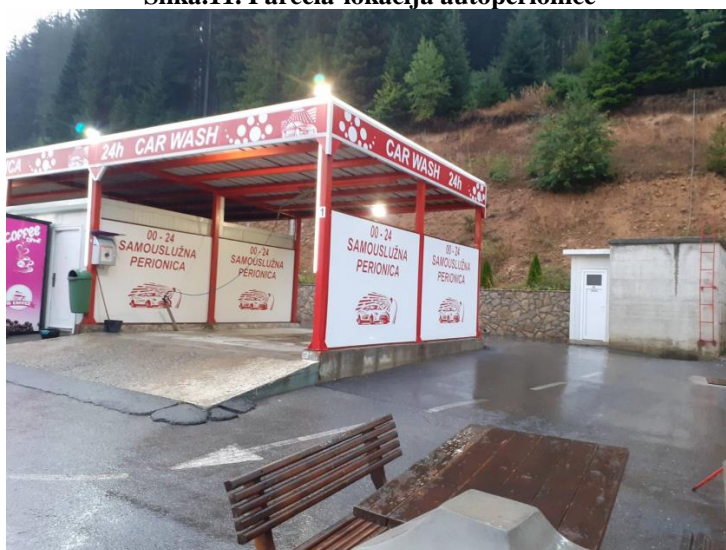
Slika.9. Parcela-lokacije mini autoperionice

Slika .10. Predmetna lokacija sa njenim okruženjem

Slika.11. Parcela-lokacija autoperionice

Slika.12. Parcela Parcela-lokacije autoperionice

Slika 13. List nepokretnosti objekta

Štampaj

Korisnik: KORISNIK

Datum i vrijeme štampe: 24.08.2024 20:18

PODRUČNA JEDINICA
ROŽAJE

Datum: 24.08.2024 20:18

KO: IBARAC I

LIST NEPOKRETNOSTI 809 - PREPIS

Podaci o parceli							
Broj/podbroj	Broj zgrade	Plan Skica	Datum upisa	Potes ili ulica i kućni broj	Način korišćenja Osnov sticanja	Površina m ²	Prihod
1171/6			03.04.2002	ŠKAFINA STRANA	Pašnjak 3. klase KUPOVINA	500	0.60
1182		17 7	03.04.2002	RASADNIK	Pašnjak 5. klase KUPOVINA	329	0.30
1183/1	1	17 6	03.04.2002	RASADNIK	Porodična stambena zgrada KUPOVINA	183	0.00
1183/1		17 6	03.04.2002	RASADNIK	Dvorište KUPOVINA	500	0.00
1183/1		17 6	03.04.2002	RASADNIK	Livada 5. klase KUPOVINA	228	0.89

Podaci o vlasniku ili nosiocu prava			
Matični broj - ID broj	Naziv nosioca prava - adresa i mjesto	Osnov prava	Obim prava
*	KALAČ AJDIN ADIL *	Svojina	□/1

Podaci o objektima i posebnim djelovima objekta					
Broj/podbroj	Broj zgrade	Način korišćenja Osnov sticanja Sobnost	PD Godina izgradnje	Spratnost/ Sprat Površina	Osnov prava Vlasnik ili nosilac prava Adresa, Mjesto
1183/1	1	Porodična stambena zgrada GRAĐENJE	999	JEDNOSPRTNA ZGRADA 183	
1183/1	1	Nestambeni prostor GRAĐENJE Dvije sobe	1	Prva etaža podruma 145	Svojina 1/1 KALAČ AJDIN ADIL * *
1183/1	1	Stambeni prostor GRAĐENJE Trosoban stan	2	Prizemlje 145	Svojina 1/1 KALAČ AJDIN ADIL * *
1183/1	1	Stambeni prostor GRAĐENJE Trosoban stan	3	Prvi sprat 145	Svojina 1/1 KALAČ AJDIN ADIL * *

Ne postoje tereti i ograničenja.

3. KARAKTERISTIKE PROJEKTA

3.1 Geografski položaj

Prostor opštine Rožaje se nalazi na sjeveroistoku Crne Gore i može se koordinatno pozicionirati između 42°45' i 42°59' sjeverne geografske širine i 17°41' i 18°00' istočne geografske dužine. Zahvata površinu od 415 km² ili 3,16 % teritorije Crne Gore. Teritorija opštine predstavlja prirodnu vezu Crne Gore sa Republikom Kosovo i dalje sa Sjevernom Makedonijom u jednom pravcu i Republikom Srbijom u drugom smjeru. Opština Rožaje se graniči sa opštinama: Berane, i Petnjica u Crnoj Gori, Tutinom u Srbiji i sa opštinom Peć i Istok sa Kosovom. U neposrednoj blizini Objekta prolazi regionalni magistralni put E 65 Podgorica-Berane-Rožaje-Novi Pazar. Udaljenost lokacije objekta od regionalnog magistralnog put Podgorica-Berane-Rožaje-Novi Pazar je 22m. Predmetnoj lokaciji najbliži poslovni stambeni objekat motel „Grand“ je udaljen 40m, udaljenost od banket sale „Wahel“ je 54m, od objekta PVC stolarije „Zijo“ udaljenost je 315m vazdušne linije, od korita rječice Županice udalje je 91m vazdušne linije, o dhotela „Aldi“ 542m, supermarketa „Aldi“ 612m, bezninske pumpe „Eko“ 1420m, prodavnice autodjelova „Castelana Co“1610m, od veterinarske stanice„Vet prom Rožaje“ 1670m, od objekta Gimnazije u Rožajama 3190m. Nadmorska visina je preko 1000 mmm. Sam tip zemljišta na lokaciji je smeđe kisjelo (*Distric cambisol*) zemljište (*Sl.1 do 12*).

Izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/Municipalities_of_Montenegro

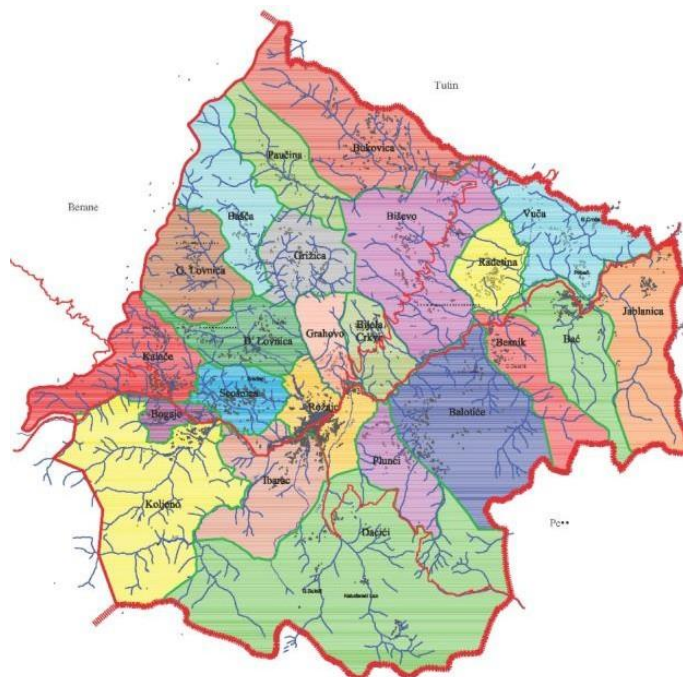
Slika 13a. Teritorijalna podjela Crne Gore na administrativne jedinice

U regionalnom smislu Rožaje je svrstano u sjeverni region sa opštinama: Andrijevica, Berane, Gusinje, Bijelo Polje, Kolašin, Mojkovac, Plav, Petnjica, Pljevlja, Žabljak i Šavnik. Mrežu naselja čine 66 naselja. Administrativni, privredni i kulturni centar opštine je naselje Rožaje, koje u mreži centara Crne Gore predstavlja opštinski centar. Prigradska naselja su Suho Polje, Ibarac, Bandžovo Brdo, Klekovača, Hurije, Sušteri i zeleni. Sela sa najvećim brojem stanovnika su Kalače, Donja Lovnica, Bać, Bukovica i Biševo. Teritorija opštine je podijeljena na 26 katastarskih opština i isto toliki broj statističkih naselja: Bać, Balotići, Bandžov, Bašča,

Besnik, Bijela Crkva, Biševo, Bogaje, Bukovica, Crnokrpe, Dacići, Donja Lovnica, Gornja Lovnica, Grahovo, Grižica, Ibarac, Jablanica, Kalače, Koljeno, Paučina, Plunci, Radetina, Rožaje-grad, Seošnica, Sinanovići i Vuča. (*Strateški plan Opštine Rožaje 2021-2025, Nacrt*)

3.2. Reljef

Prostor opštine Rožaje (*Sl.14*) smješten je u dijapazonu nadmorske visine (760 m n.v. – najniža kota rijeke Ibar na granici sa Srbijom) do Hajle 2.403 m n.v. U denivelaciji od 1.643 m postoji mnoštvo reljefnih oblika: okomite stijene, Stožine (Ahmica) visokoplaninski prevoji, grebeni i površi, pitome doline, surovi kanjoni (kanjon Ibra i kanjon Bukovice, kao najmarkantniji) i samo jedno jezersko gorsko oko, Blato. U morfostrukтури Rožajskog kraja mogu se izdvojiti:

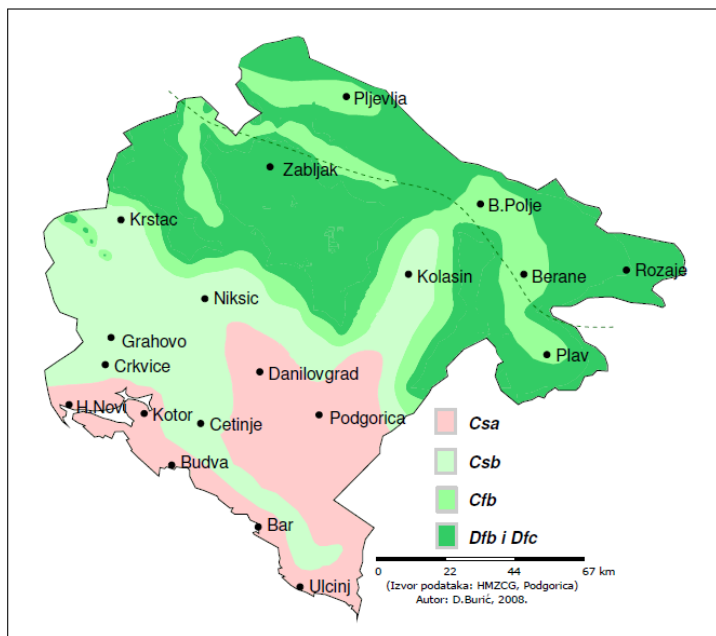
Izvor: PUP - Opštine Rožaje (2012)

Slika 14. Katastarska podjela teritorije opštine Rožaje.

Planinsko područje na desnoj obali Ibra zahvata oko 1/3 teritorije opštine. Ima dominantnu osojnu ekspoziciju, manje zaravnjenih površina i pašnjaka, bogatije je vodom (prva klasa) i šumom, višu prosječnu nadmorsku visinu (1.000 do 2.400 m), duže trajanje snijega (130 dana), veći broj ledenih dana u godini (5-10), veću visinu sniježnog pokrivača i veći nagib terena, a manju gustinu naseljenosti i manji broj naselja. Nad ovim prostorom, sa juga, dominiraju kao po ivici amfiteatra: Rožajski vrh, Smiljevica, Škrijeljska Hajla, sam vrh Hajle, Ahmica, Rusolija, Žljeb, Seinova i Beleg, čije padine ovu lepezu zatvaraju do samih desnih obala Županice i Ibra, odnosno, do međudržavne granice sa Srbijom, ušće rijeke Reke u Ibar na koti 760 m n.v. Ovo područje je pogodno za rast čistih i mješovitih sastojine jele i smrče, a na višim nadmorskim visinama, javlja se i molika. Na granici šumske vegetacije na n.v. od 2000 m raste bor krivulj, koji pokriva znatnije površine Hajle. Između šumskih površina, u podnožju planina, su sočni pašnjaci i livade. Travnati pojas, usled sve oštrije klime, se završava na Hajli i Žljebu, na 2.300-2.400 mnv. Područje je povoljno za razvoj svih oblika planinskog turizma, posebno skijališta,

hidroenergije, šumarstva i drvoprerade, ljekovitog bilja i stočarstva. Područje brda i niskih planina na lijevoj obali Ibra zahvata oko 2/3 teritorije opštine, ima dominantnu prisojnu orijentaciju, više zaravnjenih površina i pašnjaka, ima manju prosječnu m n.v. (1.000- 1.500 m), manju dužinu trajanja snijega, manji broj ledenih dana ugodini (0-5), manju visinu sniježnog pokrivača i manji nagib terena. Najmarkantnijii ortografski izdanci ovog prostora su: površ Vuča, Gospođin Vrh sa svojim okruženjem (Rujište, Gornja Vuča, Karaula, Paučina, Vranjača, Kršine, Čuke, Krstača), preko kojih ide granica sa Srbijom. Na granici prema opštini Berane najizrazitiji izdanci su: Gradina, Mijokov vrh, u nastavku Šančevi, i pitomi greben Vlahovi, te dalje Crni Krš i Kalenderbrdo (1446 m n.v.) Šumoviti greben-prevoj Turjak, gravitaciono odvaja sliv Ibra i sliv Lima. Brojna su proširenja u dolinama rijeka, gdje su pozicionirana veća naselja. Najizrazitije je proširenje u dolini Županice. Dio područja se obrađuje, a veći dio se koristi kao pašnjaci i livade. Najveći kompleksi livada i pašnjaka su na Vlahovima i Gradini, i s pravom se zovu ovčarske planine. Uslovi za naseljavanje i poljoprivredu (osobito stočarstvo) su povoljni, pa je i većina naselja opštine smještena na ovom području (oko 80%). Ograničavajući faktor za intenzivnu poljoprivredu je siromaštvo vodama, posebno, potez Grahovo-Bijela Crkva- i sva naselja biševskog kraja. Ibarska dolina, koja se u narodu i literaturi naziva Gornji Ibar, obuhvata dolinu od Vrela Ibra do Dimiškinog mosta. Pomenuti potez ima sve karakteristike da bude proglašen Prirodnim rezervatom (bogatstvo šumom i vodom I klasa, zeljastom florom, te kopnenom i riječnom faunom). Na prethodnu dolinu se nadovezuje Rožajska kotlina, koja se prostire od Dimiškinog mosta do Zeleni, u kojoj je smješten opštinski centar sa prigradskim naseljima, industrija, društvene i servisne djelatnosti, a zatim Ibar ulazi u kanjon, od Balotskog mosta do Špiljani u dužini od 16,5 km.

3.3. Klimatske karakteristike

Važan faktor za ocjenjivanje i određivanje uslova i stanja životne sredine su klima i meteorološki uslovi. Meteorološke karakteristike: temperatura, vlažnost vazduha, učestalost vjetrova, padavine, intezitet sunčeve svjetlosti i oblačnost su osnovni faktori klime jednog područja. Crna Gora je zemlja raznovrsnosti u svakom, pa i klimatskom, pogledu. Rijetko je gdje na manjem prostoru zastupljeno više klimatskih tipova sa nekoliko podtipova i varijeteta kao što je to ovdje. To je posledica njenog matematičko-geografskog položaja (41039'-43033'N i 18026'-20021'E),

Sl.14. Klimatska rejonizacija Crne Gore po W.Köppenu na osnovu standardnog klimastkog perioda 1961-1990. godina: Cs/s''/ - sredozemna klima /prelazna varijanta etezijske klime/; Cf – umjereno topla i vlažna klima; Df – umjereno hladna i vlažna klima; -----granica do koje prevladava uticaj Mediterana na režim padavina

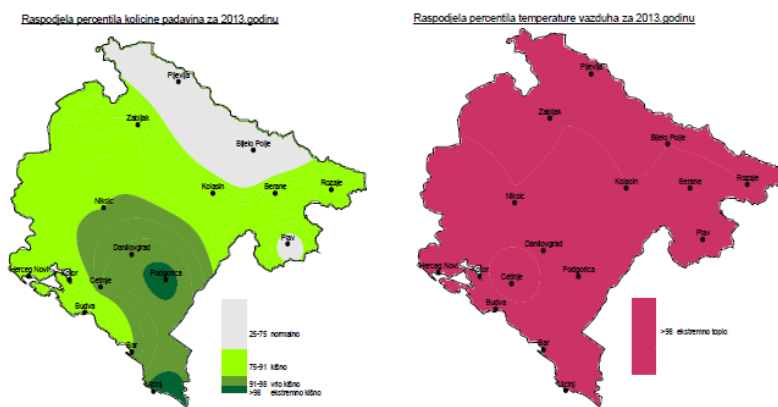
rašćlanjenosti i diseciranosti reljefa, premeštanja i suceljavanja vazdušnih masa razlicitih fizickih osobina, karaktera podloge i drugih faktora. Veliku ulogu u modifikovanju klime na prostoru Crne Gore imaju ogromne akvatorije Antlantika i Sredozemnog mora, kao i Evroazijsko kopno. Ova ogromna prostranstva predstavljaju izvorne oblasti akcionih centara atmosfere i vazdušnih masa, Burić i sar., 2007.

Po uobicajenim klimatskim rejonizacijama (Burić i sar.,2008.) u Crnoj Gori se izdvaja nekoliko klima: mediteranska, submediteranska, varijante umjereno-kontinentalne i planinske klime. Kepenova klasifikacija se donekle razlikuje od uobicajenog klimatskog zoniranja. Po Kepenovim principima, Crnogorsko primorje se karakteriše sa izrazitim mediteranskim klimatskim karakteristikama. Zetsko-bjelopavlicka kotlina pripada submediteranskoj klimatskoj zoni.

Jadransko-sredozemni i submediteranski klimatski areal pripada tipicnom sredozemnom klimatskom podrucju (Csa). U ostalim predjelima mediteranskog pluviometrijskog režima, do oko 1000 mm, iduci ka sjeveru i sjeveroistoku zemlje varijantemediteranske klime prelaze u varijante umjereno tople i vlažne klime. (Csb,Csbs,Cs"bx"). Tipicna umjereno topla i vlažna klima karakteriše Pljevaljsku kotlinu (Cfwbx). U višim planinskim predjelima kontinentalne Crne Gore, uglavnom iznad 1000 mm, klima je sve oštrija. To su varijante umjereno hladne klime - Dfs"bx", Dfs"cx", Dfwbx", Dfwcx".

I pored primjetnih nedostataka, koji se prije svega odnose na relativno veliki prag temperature vazduha, Kepenova klasifikacija klima danas, sasvim opravdano, preovladava u vecini zemalja. Šegota T. (2003) istice da je to "posljedica njene egzaktnosti koja iskljucuje subjektivno zakljucivanje bez strucne analize meteoroloških podataka". Cs"bx" – prelazna varijanta etezijske klime. Izdvojena je kao posebna varijanta zbog visine i odnosa u kolicini padavina izmedu najvlažnijeg i najsuvljeg mjeseca. U mjestima koja imaju ovaj podtip godišnja suma padavina je manja u odnosu na prethodne podtipove Cs klime (oko 1:2). Osim toga, odnos izmedu najsuvljeg i najvlažnijeg mjeseca stoji u razmjeri manjoj od 1:3, uglavnom oko 1:2 (oznaka s").

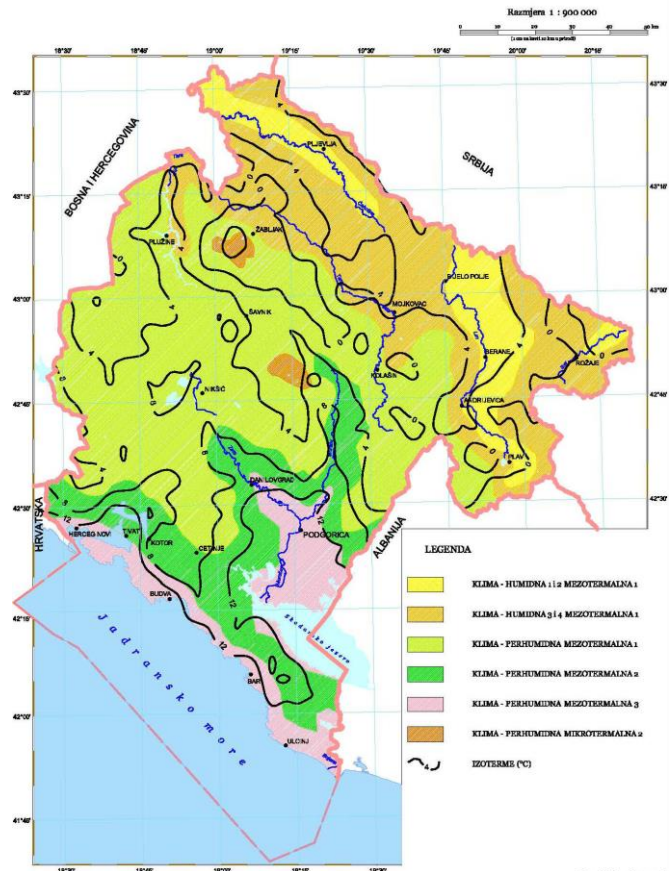
Kod prethodnih podtipova su padavine u najvlažnijem jesenjem mjesecu tri puta vece od padavina u najsuvljem ljetnjem mjesecu (oznaka s).

Slika 15. Raspodjelapadavina u Crnoj Gori u 2013.godini

Dakle, kod ovog podtipa klime jača uticaj kontinentalnosti na režim padavina – Berane, Bijelo Polje, Plav.Meteorološke karakteristike 2013.godine u Crnoj Gori godine su bile: temperatura vazduha iznad klimatske normale;najtoplija godina na većem području Crne Gore; prema raspodjeli percentila temperaturavazduha se kreće u kategoriji ekstremno toplo; količina

padavina se prema raspodjeli percentilakreće u kategorijama normalno, kišno, vrlo kišno i ekstremno kišno; najkišnija godina napodručju Podgorice i Ulcinja. Srednja temperatura vazduha u 2013.god. se kretala od 7.3°C na Žabljaku do 18.2°C u Budvi, u Podgorici 17.3°C. Odstupanja srednje temperature vazduha su bila iznad vrijednosti klimatske normale (1961-1990.) i kretala su se od 1.2°C u Herceg Novom do 3°C u Rožajama, u Podgorici je za 1.7°C bilo toplije od klimatske normale. Godina 2013. je bila najtoplija na području Bara, Ulcinja, Budve, Cetinja, Nikšića, Kolašina, Bijelog Polja, Rožaja, Žabljaka i Pljevalja. Količina padavina izmjerena u 2013.god. se kretala od 829 lit/m² u Pljevljima do 4311 lit/m² na Cetinju, u Podgorici je izmjereno 2427 lit/m² što je za 47% veća količina od klimatske normale i ujedno je najveća količina padavina do sada izmjerena (dosadašnji maksimum je registrovan 2010.godine od 2357 lit/m²). Takođe je i u Ulcinju zabilježena maksimalna količina padavina od 1949 lit/m² (dosadašnji maksimum je registrovan 2010.godine od 1813 lit/m²).

Sl.16. - Karta klimatskih zona Crne Gore, Mugoša i sar., 2007.

Odstupanja količine padavina u odnosu na klimatsku normalu su bila pozitivna i kretala su se od 3% u Pljevljima do 55% u Ulcinju, osim u Bijelom Polju gdje je registrovano za 1% manje padavina od klimatske normale. Maksimalna visina sniježnog pokrivača izmjerana je na Žabljaku 18. januara od 148 cm.

3.4. Klima i hidrološke karakteristike Rožaja

Po geografskom položaju i nadmorskoj visini, rožajski kraj pripada umjereno – kontinentalnoj zoni. Relativno toplo i suvo doba traje 4 mjeseca (VI, VII, VIII i IX), dok relativno hladno i vlažno doba, traje 8 mjeseci (I, II, III, IV, V, X, XI i XII).

- Srednja godišnja temperature vazduha je 6,0 °C, srednja maksimalna 17,6 °C, a srednja minimalna -7,0 °C i srednja dnevna 1,5 °C.
- Godišnje broj dana sa temperaturom > od 30 °C. iznosi 4, a sa temperaturom < od 0 °C iznosi 166 dana.
- Srednja godišnja vrijednost padavina iznosi 905,0 mm, maksimalna dnevna 262 mm, minimalna dnevna i srednja dnevna 39,0 mm.
- Visina i zadržavanje sniježnog pokrivača visočijeg od 30 cm je važan faktor turističke valorizacije rožajskog prostora

Tab.1. Prosječne mjesečne sume padavina i standardna devijacija (Period 1961-1990)

	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sept	okt	nov	dec	God. sum
srv	71.0	49.0	57.0	73.0	92.0	89.0	86.0	73.0	72.0	71.0	85.0	90.0	905.0
max	134.0	108.0	117.0	124.0	144.0	243.0	262.0	152.0	204.0	176.0	209.0	154.0	262.0
min	10.0	10.0	2.0	21.0	31.0	33.0	15.0	20.0	14.0	.0	18.0	1.0	0.0
std	39.3	26.0	29.0	25.0	32.1	47.9	59.9	32.0	32.0	47.7	39.1	39.0	39.0

Izvor: PP Crne Gore, Sektorska studija (SS-AE) 4.1. Prirodne karakteristike, 2005

3.4.1. Vjetrovi - Najveću učestalost imaju: zapadni -22%, istočni - 9%, jugozapadni – sjevernoistočni - 3% jugoistočni - 3%, a najmanju sjeverni i južni - 12%. Sjeverni i južni vjetrovi, su najmanje prisutni. Za neposrednu okolinu grada, Plunaca i Balotića, karakteristični su i lokalni vjetrovi: danik i noćnik. Javljaju se preko ljeta uslijed nejednakih temperatura i razlike u zagrijavanju između podgorine i visokih predjela. Prvi piri ka Prokletijama i prenosi im topliji vazduh, a drugi, sa njih naniže kao, čist i svjež. Posebna odlika klime Rožaja i desne strane Ibra, odnosno ovog prostora, jesu tišine ili kalme – 62%. Ove pojave traju po nekoliko dana i prisutne su tokom cijele godine. Najmanje ih je u proljeće, a najviše u toku zime

3.4.2. Insolacija - Rožaje nije karakteristično po maglama, već klasičnoj oblačnosti ili vedrini. Južne ekspozicije su sunčanije od sjevernih, a osunčavanje je najduže preko ljeta, odnosno juna, jula i avgusta. Sijanje sunca je oko 1500 časova godišnje, (ili oko 4 časa dnevno) što je za planinske krajeve znatna vrijednost. Značajan je pokazatelj da tokom 300 dana godišnje sija sunce, a samo 65 dana je bez sunca. Ova karakteristika je skoro idealna za iskorišćavanje sunčeve energije, u svim oblicima. Nekih godina, zavisno od učestalosti vjetrova, planinska područja imaju više vedrih dana od nižih oblasti.

3.4.3. Temperaturne inverzije uslovljava mikro reljef i riječni tokovi, pa u zimskom periodu, na primjer, srednje dnevne temperature na Bandžovom brdu ili Šušterima su veće nego u gradskom jezgru Rožaja, na obalama Ibra. Ovom pojavom je naročito zahvaćen prostor samog grada.

3.5. Pedološke, geomorfološke, geološke i hidrogeološke karakteristike terena

3.5.1. Pedološke karakteristike

Zemljišta prostora opštine Rožaje formirana su pod uticajem: geološke podloge, klime, reljefa, biljnog i životinjskog svijeta, kao i pod uticajem čovjeka. Najveće rasprostranjenje imaju zemljišta iz klase – nerazvijenih, humusno akumulativnih, kambičnih, aluvijalnih i deluvijalnih zemljišta. Iz pregleda tipova zemljišta može se zaključiti: - U suštini na krečnjaku se veoma teško formira zemljište, naročito na čiste krečnjake, kakvi se javljaju u nižim djelovima prostora opštine; - Na nešto višim krečnjačkim terenima, zbog prisustva glina i drugih sastojaka, te slabije vodopropusnosti, formirala su se kvalitetnija zemljišta. Ona su, ipak, rastresita pa su idelna kao šumska zemljišta. Na pojedinim djelovima koji su nešto ravniji, ova zemljišta se mogu koristiti kao pašnjačka, livadska a i oranička; - U zonama škriljaca, zemljište se lakše formira zbog veće rastvorljivosti stijena, ali se ovo zemljište teško održava. Naime, zbog slabe vodopropusnosti,

čak nepropusnost i podloge, sav atmosferski talog površinski otiče. Ova zemljišta zato, posebno na velikim nagibima, ne stižu da se učvrste, zbiju i usitne, pa su to loša, jalova i veoma skeletna zemljišta. Na ravnim terenima, preko škriljaca se razvijaju veoma pogodna i kvalitetna zemljišta. Na njima, na nagibima treba gajiti kulture koje ga učvršćuju i obogaćuju (krmno bilje, krompir itd.); - Najrasprostranjenija su zemljišta koja pogoduju razvitku šumske vegetacije, travnih zajednica i malim dijelom zemljišta za ekstenzivnu poljoprivrednu proizvodnju. Ovakve pedološke karakteristike područja od davnina su determinisale bavljenje stanovništva stočarstvom i zemljoradnjom (uzgoj kultura koje odgovaraju za ovakvo zemljište i klimu), a takođe čine značajnu osnovu za razvoj šumarstva

3.5.2. Geomorfološke i geološke karakteristike terena

Čitav prostor crnogorskih brda i površi, na čijem sjeveroistočnom rubu leži opština Rožaje, izgrađena je od tri glavne vrste stijena:

1. Krečnjaka, koji zauzima najveći prostor opštine, planinsko područje, južno od puta preko Turjaka, magistralom, regionalnim putem do Bijele Crkve i dalje do granice opštine. Viši krečnjački tereni i tereni izgrađeni od eruptiva su slabo propusni, mahom su ispucali i razbijeni, a često i glinoviti, pa je površina karsta obrasla humusom i bujnom vegetacijom, što je važno u ekološkom, vizuelno-estetskom i komercijalnom smislu. Područje je bogato izvorima bistre vode, ali zbog vegetacije, rijetke su erozivne pojave. Ispod 1200 mnv krečnjak je jako porozan i vodopropustan, sa čestim podzemnim tokovima.

2. Paleozojskih škriljaca, koji grade područje brda i niskih planina, na lijevoj obali Ibra, sjeverno od krečnjačkih terena. Najveći dio grada leži na ovim stijenama, koje su zbog mekoće podložne klizanju na višim nagibima (lijeva obala Ibra, Klekovača). Ove stijene izgrađuju i dolinu Županice, Ibra i Ibarca, u krečnjačkom prostoru opštine. Stijene su vodonepropustne ili slabo propustne, te se u njihovom prostoru javlja veći broj stalnijih, bogatijih površinskih tokova.

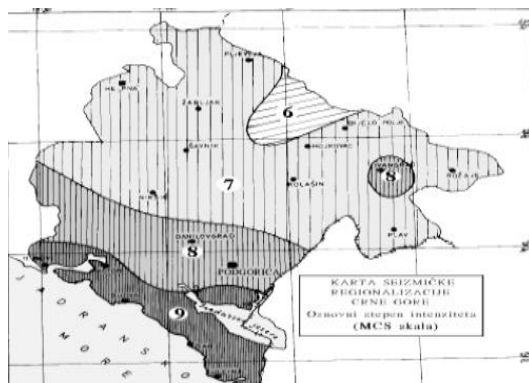
3. Serpentina, koji čine osnovnu građu na jugu opštine, između Hajle i Kule. U okoline Seošnice, Kalača, Čosovice, uz granicu, u vidu sočiva, javljaju se andezit i daciti – površinske eruptivne stijena. Aluvijalne naslage prisutne su u dolini Županice, od Bogaja do Dimiškina mosta, a izgrađuju ih gline, pretežno svjet losive boje. Zastupljene su, takođe, i masne gline, koje su se upotrebljavale za izradu cigle i crijepa (Skarepača). Erozivni oblici reljefa na planinama i njihovim podgorinama i ogroman morenski materijal sa obje strane Ibra, (grad, Bandžovo Brdo, Carine, Ibarac, Golo Brdo, Zeleni) tragovi su posljednjeg pleistocenskog glacijala. Morenski materijal izrađen je od pjeskovitih glina sa zaobljenim valutcima i blokovima različitog petrografskog sastava i dimenzija.

3.5.3. Hidrogeološke karakteristike

Riječica Županica se nalazi na udaljenosti od oko 91 m. U hidrogeološkom pogledu istraživani teren izgrađuju stijene sa različitim karakteristikama vodopropusnosti. Škriljci i pješčari su usled njihove slabe vodopropusnosti siromašni podzemnom vodom koja je uglavnom skoncentrisana u njihovom raspadnutom površinskom pokrivaču. Vrlo male količine probijaju se kroz sitne i uzane prsline i pukotine u dublje djelove stijenskih masa, a nešto veće količine podzemnih voda mogu se javiti u rasjedima i raspadnutim zonama, kada dolazi do formiranja izdani pukotinskog tipa. Najveće količine podzemnih voda skupljaju se u površinskoj raspadini, a izdani koje se obično formiraju na kontaktima raspadine i svježe neraspadnute stijene hrane stalne izvore male izdašnosti, a ponekad i pišteline po blažim padinama i obodima povremenih potočnih tokova i riječnih dolina.

3.5.4. Seizmološke karakteristike terena

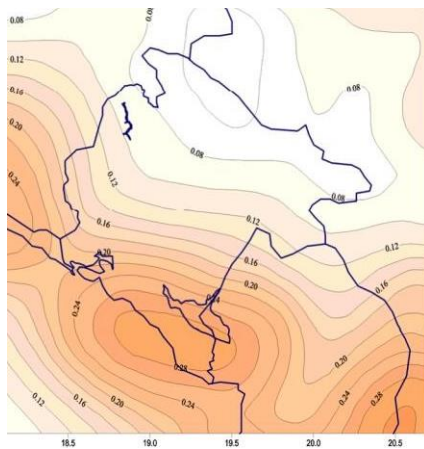
Područje opštine Rožaje pripada 7° seizmičkog intenziteta po MCS skali kao maksimalnog intenziteta očekivanog zemljotresa za povratni period od 100 godina sa vjerovatnoćom pojave 63 %.

(Izvor: Osnovi geonauka, Prof. dr. Branislav Glavotović, 2005.)

Slika 17. Karta seizmičke rejonizacije teritorije Crne Gore

Na ovim seizmološkim podlogama se vidi da teritorija opštine Rožaje u zavisnosti od povratnog perioda zemljotresa pripada seizmičkom području sa stepenom seizmičnosti od VI-VIII stepeni MCS skale. Na narednoj slici data je seizmološka rejonizacija za očekivane zemljotrese za period od 500 godina. Prema Privremenoj seizmološkoj karti teritorije SFRJ (dio za Crnu Goru) sa elementima očekivanog maksimalnog intenziteta zemljotresa, za povratni period od 500 godina (1987.god.) i Sektorskoj studiji za potrebe izrade PP R C SS-AE 4.12 Elementarne nepogode i rizik od tehničkih akcidenata,2 na području rožajske opštine: • Stambene objekte je potrebno računati na VII stepen MCS skale • Poslovne objekte je potrebno računati na VIII stepen MCS skale Kada se za teritoriju Rožaja izradi karta mikro seizmičke rejonizacije biće moguće dati i preciznije uslove i uputstva za planiranje, projektovanje i građenje za cijelu teritoriju opštine i za sve nivoe planiranja i projektovanja.

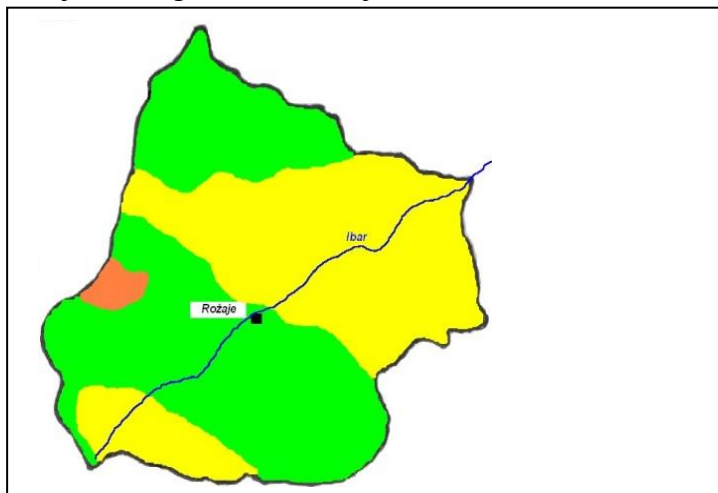

Izvor, Glavotović, 2004.

Slika 18. Karta seizmičkog hazarda Crne Gore, za povratni period od 100 godina, sa parametrom očekivanog maksimalnog ubrzanja tla (u djelovima sile zemljine teže) uz vjerovatnoću od 70% neprevaziđenja događaja

3.5.5. Geološka građa

Čitav prostor crnogorskih brda i površi, (Sl.19) na čijem sjeveroistočnom rubu leži opština Rožaje, izgrađen je od tri glavne vrste stijena:

Izvor: Strateški plan opštine Rožaje 2021-2025, Nacrt, Prilagođeno prema Z.Bešiću, po E.Kalaču

Slika 19. Geološka karta područja opštine Rožaje.

3.5.5.1. Krečnjaka, koji zauzima najveći prostor opštine, planinsko područje, južno od puta preko Turjaka, magistralom, regionalnim putem do Bijele Crkve i dalje do granice Opštine. Viši krečnjački tereni i tereni izgrađeni od eruptiva su slabo propusni, mahom su ispućali i razbijeni, a često i glinoviti, pa je površina karsta obrasla humusom i bujnom vegetacijom, što je važno u ekološkom, vizuelno-estetskom i komercijalnom smislu. Područje je bogato izvorima bistre vode, ali zbog vegetacije, rijetke su erozivne pojave. Ispod 1.200 mnv krečnjak je jako porozan i vodopropustan, sa čestim podzemnim tokovima.

3.5.5.2. Paleozojskih škriljaca, koji grade područje brda i niskih planina, na lijevoj obali Ibra, sjeverno od krečnjačkih terena. Najveći dio grada leži na ovim stijenama, koje su zbog mekoće podložne klizanju na višim nagibima (lijeva obala Ibra, Klekovača). Ove stijene izgrađuju i dolinu Županice, Ibra i Ibarca, u krečnjačkom prostoru opštine. Stijene su vodonepropustne ili slabo propustne, te se u njihovom prostoru javlja veći broj stalnijih, bogatijih površinskih tokova.

3.5.5.3. Serpentina, koji čine osnovnu građu na jugu opštine, između Hajle i Kule.

U okoline Seošnice, Kalača, Čosovice, uz granicu, u vidu sočiva, javljaju se andeziti i daciti – površinske eruptivne stijene.

3.5.6. Podaci o izvorištu vodosnabdijevanja

Rožajske rijeke–Ibar sa svojim glavnim pritokama Županica, Lovnica, Grahovska rijeka, Crnja, kao i pritoke Bukovice (Paučinska rijeka i Mala rijeka) formirale su doline u čijim ravnim djelovima i bližem i širem priobalju su formirana mozaično pozicionirana sela koja, u sintezi, čine prostorno najvredniji resurs Rožajske opštine. Teritorija opštine Rožaje, spada među bogatija područja vodom u Crnoj Gori. U neposrednom okruženju nalazi se rijeka Županica. Snabdijevanje vodom je sa lokalnog vodovoda. Dolina Crnje, kao ishodište sliva Bukeljke i Lazanske rijeke, je važan saobraćajni koridor (obilaznica Ibarske magistrale, Pečki put). Srednji

tok i okolni prirodni ambijent ove rijeke, pored Grahovače i Vrela Ibra, je jedno od glavnih prirodnih izletišta i kupališta za mještane Rožaja. Međutim, najugroženiji dio eko sistema opštine Rožaje su vode, Ibar i njegove pritoke, posebno na prostoru užeg gradskog jezgra i prigradskih naselja, a među ovim pritokama spada i rijeka Crnja.

3.6. Naseljenost, koncentracija i demografske karakteristike

Obzirom da je zadnji popis sproveden još 2011. godine, a da podci popisa iz 2023. godine još uvijek nijesu zvanični, koristićemo se sa podacima uzetim direktno sa terena, podaci kojima se trenutno raspolaze čine procjenu broja stanovnika do 2019. godine sa svim svojim oscilacijama. Iz podataka se vidi da u posljednjih nekoliko godina imamo trend opadanja broja stanovnika koji ima tendenciju nastavka i u narednom periodu.

**Tab.2. Procijenjeni broj stanovnika
za opštinu Rožaje**

Procijenjeni broj stanovnika za opštinu Rožaje		
ROŽAJE	2010	23138
	2011	22966
	2012	23002
	2013	23084
	2014	23098
	2015	23128
	2016	23180
	2017	23179
	2018	23089
	2019	23024

Izvor: MONSTAT

Prema pretposljednem popisu, 2003. godine, u seoskim naseljima rožajske opštine živi 13.572 stanovnika ili 59,8 % ukupnog stanovništva. Po kretanju ukupnog broja stanovnika razlikuju se tri grupe sela:

1. Sela u kojima se broj stanovnika povećava
2. Sela u kojima broj stanovnika stagnira ili postepeno opada i
3. Sela sa izraženom depopulacijom i demografskim pražnjenjem.

U prvu grupu spadaju Ibarac, Bać, Jablanica, Bandžov, Gornja Lovnica i Seošnica. Ibarac sa 2.877 stanovnika (popis 2003.) je prigradsko selo koje se već spojilo sa gradom i čini početak konurbacije. Međutim, Bać, Jablanica i Gornja Lovnica su dosta udaljena sela od Rožaja. U drugu grupu su Balotiće, Besnik, Grižica, D. Lovnica, Paučina i Plunci. Na porast stanovništva u Balotićima, Baću i Besniku osjetan uticaj je imao magistralni put.

Izrazito depopulaciona sela su Bijela Crkva, Bašča, Biševo, Vuča, Bukovica i Dacići. Od 1991. godine i Radetina doživljava depopulaciju. Porast seoskog stanovništva je naročito bio osjetan u periodu 1948 – 1961, a pad u međupopisnom periodu 1991 – 2003. godine.

Tab.3. Važniji pokazatelji ekonomsko-socijalne strukture stanovništva opštine Rožaje

	1961.	%	1981.	%	1991.	%	2003.	%	2011.	%
Aktivno stanovništvo	4.267	29,0	4.776	23,6	7.161	31,2	8.105	35,7	6.684	66,84
Poljoprivr. stanovništvo	8.577	58,3	3.826	19,0	2.048	8,9	-	9,3		
Aktivno poljopr. stanovn.	2.810	65,9	1.227	6,1	911	17,3	942	4,1		
Aktivno industry. stanovn.	315	7,4	-	-	2.797	53,0	549	2,4		
Radno sposobno stanovn.	7.352	50,0	0.850	53,7	13.830	60,2	12.286	54,1		
Izdržavano stanovništvo	10.138	69,0	3.227	65,4	13.894	60,5	12.310	54,2		

Izvor: Statistički godišnjaci Republike Crne Gore za odgovarajuće godine.

Aktivitet stanovništva bio je među najmanjima u Crnoj Gori, ali se povećao u poslednjoj deceniji. Godine 1961. godine iznosio je 29,0 %, 1981. godine 23,6 %, a 2003. godine 35,7 %. Povećanje broja i procenta aktivnog stanovništva od 1991. godine uslijedilo je najvećim dijelom zapošljavanjem u trgovini, industriji i društvenim djelatnostima. Prema podacima za 1961. godinu, učešće aktivnog stanovništva po sektorima, koje obavlja zanimanje po mjestu stanovanja, iznosi: primarni sektor 77,3 %, sekundarni sektor 13,5 %, a tercijarni sektor 9,2 %. Međutim, 1991. godine to učešće po sektorima iznosi: primarni 18,5 %, sekundarni 55,2 %, tercijarni 26,3 %. Transfer poljoprivrednog u nepoljoprivredno stanovništvo utiče na apsolutno i relativno smanjenje poljoprivrednog stanovništva, ali taj proces je usporen zbog zaostajanja ekonomskog razvoja. Na drugoj strani, taj transfer je ubrzan zbog migracija selo-grad i deagrarizacije.

Smanjenje aktivnog poljoprivrednog stanovništva posljedica je, prije svega, nepovoljnog položaja poljoprivrede u privrednom sistemu, nestimulativnih mjera za poljoprivredne proizvođače, neriješenog pitanja osiguranja tih proizvođača i drugih nepogodnosti. Nasuprot malom broju aktivnog, stoji veliki broj izdržavanog stanovništva. Na jednog aktivnog stanovnika, prema popisu iz 1961. godine dolazi 2,3 izdržavana stanovnika, prema popisu 1991. godine 1,9 stanovnika, a prema poslednjem popisu 2003. godine 1,5 stanovnika. Kao što se vidi ova struktura se popravlja, ali je i dalje visok procenat iudržavanih lica, među kojima je veliki broj primaoca socijalne pomoći. Ovako veliki broj izdržavanih lica predstavlja veliko opterećenje za aktivno stanovništvo i taj problem je teško riješiti (Izvor: *Strateški plan opštine Rožaje 2021-2025, Nacrt*)

3.7. Privredni i stambeni objekti

Veći stambeni objekti ne karaterišu predmetnu lokaciju, jer se radi o vanurbanom, tačnije ruralnom području. Predmetna parcela (Sl.1 do 12.) se nalazi na nadmorskoj visini od preko m.n.v.. Lokacija projekta je takva da neposrednoj blizini Objekta „GRAND KALAČ” DOO, Rožaje prolazi magistralni putem Podgorica-Berane-Rožaje-Novu Pazar-. U širem okruženju, sa lijeve i desne strane magistralnog puta se nalazi određeni broj privrednih objekata.

3.8. Infrastrukturni objekti

Najznačajniji infrastrukturni objekat ove lokacije je magistralni putem Podgorica-Berane-Rožaje-Novu Pazar, i nekoliko privrednih objekata pa se u blizini projekta nalaze važniji infrastrukturni objekti opštine Rožaje.

3.9. Materijalna i kulturna dobra

Na samoj lokaciji, kao ni u njenom bližem okruženju ne postoje zaštićeni objekti i objekti kulturno-istorijske baštine. Predmetni objekat ih neće ugroziti. Na prostoru opštine Rožaje registrovano je višet kulturnih dobara i svi pripadaju sakralnoj arhitekturi. Na prisustvo više kultura u različitim periodima praistorije i istorije u rožajskom kraju ukazuju mnogi toponimi, narodna predanja, a posebno mnogi kulturno-istorijski spomenici. U blizini grada , na brdu Brezovici, nalaze se dobro očuvani ali ne i dovoljno istraženi i izučeni ostaci ilirskog naselja. (Izvor: <https://www.rozaje.me/kultura/>). Brojni su i spomenici materijalne kulture iz srednjeg vijeka i turskog doba. Najznačajniji među njima su:

- Kurtagića džamija koju je 1697. godine podigao sultan Murat II;
- Kučanska džamija sagrađena 1830. godine;
- Ganića Kula sagrađena u prvim godinama XIX vijeka;
- Crkva Ružica u Suhom Dolu;
- Crkva Gospodin vrh na istoimenoj planini, zadužbina Jelene Anžujске, žene Uroša I Nemanjića;

Arheološka nalazišta na području opštine

- Ilirsko naselje - Brezovačko brdo
- Manastirski kompleks - Lučice (prilaz selu,ostaci crkve, konaka i bunara), pretpostavka da potiče iz XV vijeka
- Crnča - ostaci nastambe
- Gusinjski - ostaci građevine (iznad kuće Ruša Kalača)
- Kaluđerski laz - ostaci crkve
- Biševo-groblje slično stećcima
- Dragolovac - Ibarac ostaci groblja
- Gospodjin vrh - Biševo
- Vuča - ostaci groblja

Na predmetnoj lokaciji nijesu registrovana nepokretna kulturna dobra.

Uvidom u raspoloživu dokumentaciju utvrđeno je da na lokaciji nema vidljivih ostataka materijalnih i kulturnih dobara koji bi ukazivali na moguća arheološka nalazišta. Iz naprijed konstatovanog, može se zaključiti da nijesu potrebne dodatne mjere zaštite niti uslovi uređenja prostora sa stanovišta zaštite prirodnih dobara i nepokretnih kulturnih dobara.

Obaveza Nosioca projekta je da ukoliko prilikom izvođenja radova naiđe na ostatke materijalnih i kulturnih dobara obustavi radove i o tome obavjesti nadležni lokalni ili republički organ za zaštitu spomenika i kulturnih dobara.

3.10. Podaci o relativnoj zastupljenosti, dostupnosti i regenerativnom kapacitetu prirodnih resursa

Prirodne resurse u okruženju treba pažljivo koristiti.

Tlo

Čitav prostor crnogorskih brda i površi, na čijem sjeveroistočnom rubu leži opština Rožaje, izgrađena je od tri glavne vrste stijena:

1. Krečnjaka, koji zauzima najveći prostor opštine, planinsko područje, južno od puta preko Turjaka, magistralom, regionalnim putem do Bijele Crkve i dalje do granice opštine. Viši krečnjački tereni i tereni izgrađeni od eruptiva su slabo propusni, mahom su ispucali i razbijeni, a često i glinoviti, pa je površina karsta obrasla humusom i bujnom vegetacijom, što je važno u ekološkom, vizuelno-estetskom i komercijalnom smislu. Područje je bogato izvorima bistre vode, ali zbog vegetacije, rijetke su erozivne pojave. Ispod 1200 mnv krečnjak je jako porozan i vodopropustan, sa čestim podzemnim tokovima.

2. Paleozojskih škriljaca, koji grade područje brda i niskih planina, na lijevoj obali Ibra, sjeverno od krečnjačkih terena. Najveći dio grada leži na ovim stijenama, koje su zbog mekoće podložne klizanju na višim nagibima (lijeva obala Ibra, Klekovača). Ove stijene izgrađuju i dolinu Županice, Ibra i Ibarca, u krečnjačkom prostoru opštine. Stijene su vodonepropustne ili slabo propustne, te se u njihovom prostoru javlja veći broj stalnijih, bogatijih površinskih tokova.

3. Serpentina, koji čine osnovnu građu na jugu opštine, između Hajle i Kule. U okoline Seošnice, Kalača, Čosovice, uz granicu, u vidu sočiva, javljaju se andezit i daciti – površinske eruptivne stijena. Aluvijalne naslage prisutne su u dolini Županice, od Bogaja do Dimiškina mosta, a izgrađuju ih gline, pretežno svjetlosive boje. Zastupljene su, takođe, i masne gline, koje su se upotrebljavale za izradu cigle i crijepa (Skarepača). Erozivni oblici reljefa na planinama i njihovim podgorinama i ogroman morenski materijal sa obje strane Ibra, (grad, Bandžovo Brdo, Carine, Ibarac, Golo Brdo, Zeleni) tragovi su posljednjeg pleistocenskog glacijala. Morenski materijal izrađen je od pjeskovitih glina sa zaobljenim valutcima i blokovima različitog petrografskog sastava i dimenzija

Zemljište

Zemljišta prostora opštine Rožaje formirana su pod uticajem: geloške podloge, klime, reljefa, biljnog i životinjskog svijeta, kao i pod uticajem čovjeka. Najveće rasprostranjenje imaju zemljišta iz klase – nerazvijanih, humusno akumulativnih, kambičnih, aluvijalnih i deluvijalnih zemljišta. Iz pregleda tipova zemljišta može se zaključiti: - U suštini na krečnjaku se veoma teško formira zemljište, naročito na čiste krečnjake, kakvi se javljaju u nižim djelovima prostora opštine; - Na nešto višim krečnjačkim terenima, zbog prisustva glina i drugih sastojaka, te slabije vodopropusnosti, formirala su se kvalitetnija zemljišta. Ona su, ipak, rastresita pa su idelna kao šumska zemljišta. Na pojedinim djelovima koji su nešto ravniji, ova zemljišta se mogu koristiti kao pašnjačka, livadska a i oranička; - U zonama škriljaca, zemljište se lakše formira zbog veće rastvorljivosti stijena, ali se ovo zemljište teško održava. Naime, zbog slabe vodopropusnosti, čak nepropusnost i podloge, sav atmosferski talog površinski otiče. Ova zemljišta zato, posebno na velikim nagibima, ne stižu da se učvrste, zbiju i usitne, pa su to loša, jalova i veoma skeletna

zemljišta. Na ravnim terenima, preko škriljaca se razvijaju veoma pogodna i kvalitetna zemljišta. Na njima, na nagibima treba gajiti kulture koje ga učvršćuju i obogaćuju (krmno bilje, krompir itd.); - Najrasprostranjenija su zemljišta koja pogoduju razvitku šumske vegetacije, travnih zajednica i malim dijelom zemljišta za ekstenzivnu poljoprivrednu proizvodnju. Ovakve pedološke karakteristike područja od davnina su determinisale bavljenje stanovništva stočarstvom i zemljoradnjom (uzgoj kultura koje odgovaraju za ovakvo zemljište i klimu), a takođe čine značajnu osnovu za razvoj šumarstva.

Voda

Riječica Županica se nalazi na udaljenosti od 91 m. U hidrogeološkom pogledu istraživani teren izgruđuju stijene sa različitim karakteristikama vodopropusnosti. Škriljci i pješčari su usled njihove slabe vodopropusnosti siromašni podzemnom vodom koja je uglavnom skoncentrisana u njihovom raspadnutom površinskom pokrivaču. Vrlo male količine probijaju se kroz sitne i uzane prsline i pukotine u dublje djelove stijenskih masa, a nešto veće količine podzemnih voda mogu se javiti u rasjedima i raspadnutim zonama, kada dolazi do formiranja izdani pukotinskog tipa. Najveće količine podzemnih voda skupljaju se u površinskoj raspadini, a izdani koje se obično formiraju na kontaktima raspadine i svježe neraspadnute stijene hrane stalne izvore male izdašnosti, a ponekad i pišteline po blažim padinama i obodima povremenih potočnih tokova i riječnih dolina.

3.11. Prikaz apsorpcionog kapaciteta prirodne sredine

Apsorpcione karakteristike ovog lokaliteta su relativno dobre, s obzirom na lokaciju, ali ih treba racionalno koristiti. Riječica Županica se nalazi na udaljenosti od 91 m. U blizini predmetne lokacije se nalaze šumska i planinska područja. Aluvijalne šume crne jove i gorskog jasena (Natura 2000: 91E0 *Alluvial forests with *Alnus glutinosa* and *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) su na listi staništa prioriternih za zaštitu propisanih Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore (Council Directive 92/43/EEC). Rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta (Sl. List RCG, br. 76/06) zaštićene su slijedeće vrste: medvjed *Ursus arctous*, sljepić *Anguis fragilis*, smukovi *Malpolon monspessulana* i *Elaphe longissima* i sve vrste gore pomenutih ptica.

Na predmetnoj lokaciji nijesu registrovana nepokretna kulturna dobra. Uvidom u raspoloživu dokumentaciju utvrđeno je da na lokaciji nema vidljivih ostataka materijalnih i kulturnih dobara koji bi ukazivali na moguća arheološka nalazišta.

3.12. Opis flore i faune, zaštićenih prirodnih dobara, rijetkih i ugroženih divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa

Flora

S obzirom da nemamo podatke o vegetaciji i flori predmetnog područja, oslonili smo se na literaturne podatke iz šire okoline Rožaja (Priroda Rožaja, 2002).

Najvažniji prirodni resurs Rožajskog kraja su tamne četinarske šume sa smrčom (*Picea abies*). Pojas četinarskih šuma počinje pojasom jele (*Abies alba*) i smrče (*Picea abies*), a završava se pojasom šikara bora krivulja (*Pinus mugo*) na Hajli, Ahmici, Štedimu, Kuli, Sijenovi, Suhoj planini i Bjeljegu. U smrčevoj šumi u blizini predmetne lokaciji apsolutno dominira smrča (*Picea abies*), a javljaju se i stabla bijelog bora (*Pinus sylvestris*) i jele (*Abies alba*). U spratu šiblja

dolazi kleka (*Juniperus communis* i *Juniperus intermedia*), šipurak (*Rosa canina*), crno pasje grožđe (*Lonicera nigra*), planinsko pasje grožđe (*Lonicera alpigena*), crveno pasje grožđe (*Lonicera xylosteum*), divlji jorgovan (*Daphne mezereum*), glog (*Crataegus monogyna*), planinska ruža (*Rosa pendulina*), kupina (*Rubus hirtus*), malina (*Rubus idaeus*)... U spratu prizemnih biljaka javljaju se: mirišljavac (*Adoxa moschatellina*), bijela šumarica (*Anemona nemorosa*), pavlovac (*Aremonia agrimonioides*), kopitnjak (*Asarum europaeum*), krupnocvijetna marulja (*Calamintha grandiflora*), šumska režuha (*Cardamine impatiens*), pomama (*Chrysosplenium alternifolium*), koraljuša (*Corallorhiza trifida*), bradavičak (*Dentaria bulbifera*), svilasta vrbica (*Epilobium montanum*), zečja soca (*Oxalis acetosella*), mislinica (*Luzula sylvatica*), kruščica (*Orthilia secunda*), gorčika (*Prenanthes purpurea*), okrugolisna kamenjarka (*Saxifraga rotundifolia*), vranino oko (*Paris quadrifolia*), borovnica (*Vaccinium myrtillus*), ženska navala (*Athyrium filix femina*), rebrača (*Blechnum spicant*), mirišljava lazarkinja (*Galium odoratum*), trava od utrobice (*Gentiana asclepiadea*), šumska ljubičica (*Viola sylvestris*)... Uz obalu rijeke Crnje u spratu drveća apsolutno dominira siva jova (*Alnus incana*), a pored nje se javljaju javor (*Acer pseudoplatanus*), glog (*Crataegus monogyna*), kurika (*Eonymus europaeus*), krušika (*Frangula alnus*), jasen (*Fraxinus excelsior*), smrča (*Picea abies*), ljigovina (*Rhamnus fallax*), bijela vrba (*Salix alba*), rakita (*Salix purpurea*), obzovka (*Sambucus nigra*), crvena obzovka (*Sambucus racemosa*), jarebika (*Sorbus aucuparia*), bekovina (*Viburnum opulus*)... U spratu zeljastih biljaka javljaju se: pavlovac (*Aremonia agrimonioides*), sedmolist (*Aegopodium podagraria*), petrovac (*Agrimonia eupatoria*), prešljica (*Equisetum silvaticum*), suručica (*Filipendula ulmaria*), dobričica (*Glechoma hirsuta*), nana (*Mentha longifolia*), medak (*Salvia glutinosa*), razvodnik (*Solanum dulcamara*), podbjel (*Tussilago farfara*), odoljen (*Valeriana officinalis*)... Aluvijalne šume crne jove i gorskog jasena (Natura 2000: 91E0 *Alluvial forests with *Alnus glutinosa* and *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) su na listi staništa prioriternih za zaštitu propisanih Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore (Council Directive 92/43/EEC).

Šume sive jove i cecelja (*Oxali-Alnetum incanae*) javljaju se u polusredozemnom području na visini 820-1100 m nadmorske visine i to u dijelu Crne Gore gdje morfološki uslovi reljefa ne dozvoljavaju da se obrazuje močvarno zemljište. Šume sa sivom johom pripadaju redu *Populetalia albae*, odnosno, klasi *SALICETEA PURPUREAE* Moor 1958. Ovaj tip staništa se javlja na teškim, periodično plavljenim zemljištima, koja su u vrijeme visokog vodostaja slabo aerisana, dok su za vrijeme niskog vodostaja dobro drenirana i aerisana (Petrović, Hadžiablahović, Vuksanović, Mačić & Lakušić, 2012). Na predmetnoj lokaciji nisu zabilježene endemične, rijetke, ugrožene ili zaštićene biljne vrste.

Fauna

U gore navedenim staništima od životinjsku vrsta srijeću se vuk *Canis lupus*, medved *Ursus arctous*, lisica *Vulpes vulpes*, divlja svinja *Sus scrofa*, te sitni sisari poput jazavca *Meles meles*, krtica *Talpa europaea*, jež *Erinaceus concolor*, šumska rovčica *Sorex araneus*, šumski puh *Glis glis* i dr. Od gmizavaca je moguće vidjeti sljepića *Anguis fragilis* neke vrste smukova poput mrkog smuka *Malpolon monspessulana*, običnog smuka *Elaphe longissima*, i poskoka *Vipera ammodytes*. U šumama se od karakterističnih vrsta ptica mogu vidjeti *Strix aluco*, *Accipiter gentilis*, *Falco peregrinus*, *Dendrocopos leucotos*, *Dryocopos martius*. Registrovane su i *Columba palumbus*, *Cuculus canorus*, *Parus montanus*, *Sitta europea*, *Certhia familiaris*,

Troglodytes troglodytes, Turdus viscivorus, Turdus philomelos, Turdus merula, Phoenicurus phoenicurus, Sylvia atricapilla, Regulus regulus, Regulus ignicapillus, Pyrrhula pyrrhula, Fringilla coelebs, Buteo buteo, Accipiter nisus, Dendrocopus major, Nucifraga caryocata... Faunu dna planinskih rijeka čine: pijavice (Hirudinea), školjke (na primjer iz roda Pisidium), puževi (ovdje bi se mogli naći predstavnici roda Radix), vodene grinje (Hydrachnidiae), gliste (Oligochaete) koje su važna riblja hrana, kao i larve mnogih insekata. Nemamo podataka o ihtiofauni rijeke Crnje, ali pretpostavljamo da se u istoj može naći potočna pastrmka (Salmo trutta m. fario). Rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta (Sl. List RCG, br. 76/06) zaštićene su slijedeće vrste: medvjed Ursus arctous, sljepić Anguis fragilis, smukovi Malpolon monspessulana i Elaphe longissima i sve vrste gore pomenutih ptica.

3.13. Pregled osnovnih karakteristika pejzaža

Biogeografsko-ekološkom analizom prostora Crne Gore prepoznaje se deset pejzažnih tipova i to: eumediteranski, niži submediteranski, mediteransko-flišni, ravničarsko-močvarni, viši submediteranski, brdsko-silikatni, mezofilni, planinski, visoko -planinski i antropogeni pejzažni tip. Rožaje geografski pripada sjevernom regionu, koji čine razvojne zone formirane u dolinama Lima, Čehotine, Pive i Ibra sa kontaktnim planinskim područjima. Karakterišu ga izuzetne prirodne i kulturne vrijednosti pejzaža i bogastvo vodama.

3.14. Pregled zaštićenih objekata i dobara kulturno-istorijske baštine

Na predmetnoj lokaciji nijesu registrovana nepokretna kulturna dobra. Uvidom u raspoloživu dokumentaciju utvrđeno je da na lokaciji nema vidljivih ostataka materijalnih i kulturnih dobara koji bi ukazivali na moguća arheološka nalazišta.

3.15. Podaci o naseljenosti, koncentraciji stanovništva i demografskim karakteristikama u odnosu na planirani projekat

Od 1948. godine do danas, Rožaje bilježi konstantan porast broja stanovnika. Takođe, srazmjerno rastu broja stanovnika, rastao je i broj domaćinstava. Tako, da se opština Rožaje razlikuje od drugih opština sjevernog regiona, gdje se može uočiti, prije svega, pad stanovništva. Prema Popisu iz 2011. godine, broj stanovnika je iznosio 22.964, koji su živjeli u 5.684 domaćinstava. Gustina naseljenosti iznosi 55,30 stanovnika po kvadratnom kilometru. Stanovništvo je razmješteno u gradu, prigradskim naseljima i šezdeset ostalih ruralnih naselja. U gradu i prigradskim naseljima (Rožaje i Ibarac) živi 12.761 stanovnik, ili 55,60% opštinske populacije, što ukazuje na trend urbanizacije. Najveća ruralna naselja su: Kalače, Donja Lovnica, Balotići, Koljeno i Bać

3.16. OSNOVNE KARAKTERISTIKE PROJEKTA PRIVREMENI-MONTAŽNI OBJEKAT „SAMOUSLUŽNA AUTO PERIONICA “GRAND KALAC”“DOO, KO IBARAC I, OPŠTINA ROŽAJE

Funkcionisanje samouslužne auto-perionice

U samouslužnoj auto-perionici vršice se pranje automobila, kako unutrašnjosti tako i spoljašnje pranje istih. U objektu autopraonice obavljace se: - pranje vozila vodom, toplom i hladnom vodom, i uz primjenu specijalnih, hemijskih supstanci (deterdženata), - usisavanje unutrašnjih površina vozila usisivačem.

Tehnološki proces pranja vozila u predmetnom objektu je sljedeći: - parkiranje vozila u boks za pranje; - korišćenje vode iz sistema javnog snabdijevanja preko vodenog pištolja i prskanje vozila - spiranje fizičkih nečistoća s mlazovima vode i slivanje na pod boksa, potom oticanje takve vode sa nečistoćama ka slivnoj rešetki i odlazak u kanalizacionu cijev ka separatoru; - sapunjanje deterdžentom vozila i dubinsko pranje nečistoća, sa istim odvođenjem ka separatoru, završno ispiranje vozila, slivanje vode ka kanalizaciji. Usisavanje nečistoća i prašine iz kola: - parkiranje vozila na posebnom prostoru za usisavanje, - pokretanje statičnog usisivača žetonom, - proces usisavanja usisivačkom surlom.

Vrijeme zadržavanja automobila na pranju određivaće isključivo sam korisnik (da li će se detaljno oprati vozilo, da li će se prati spoljašnost vozila i koliko detaljno, da li će se prati unutrašnjost vozila, samo obaviti usisavanje, pranje motora, pranje patosnica i sl....). U kišnim periodima korišćenje usluga samouslužne auto - perionice biće znatno manje. Potpuno automatizovana samouslužna auto-perionica je osmišljena za dugotrajan neprekidan rad. Proizvođač opreme je razvio takvu tehnologiju da ona ne zahtijeva održavanje a jednostavna je za rukovanje.

Prikaz supstanci koje se javljaju u toku funkcionisanja samouslužne auto-perionice

Tokom pranja automobila, a kao posledica nečistoća na istim, na predmetnoj lokaciji javljace se sledeće supstance: naftni derivati, benzin, sredstva za podmazivanje, deterdženti,..

O količinama naftnih derivata, količinama benzina, količinama sredstava za podmazivanje (količinama motornih i hidrauličnih ulja), ne možemo sa preciznošću govoriti, jer njihovo prisustvo zavisi od više faktora: količine nečistoća na vozilima, starosti vozila, stepena održavanja vozila od strane korisnika, načinu pranja, vremenskom trajanju pranja, pranju motora, vrstama usluga, i dr.

Naftni derivati -Nafta (C_nH_{2n+2} , C_nH_{2n} , C_nH_{2n-6})

Sirova nafta je prirodno tečno gorivo koja se dobija vađenjem iz unutrašnjosti zemljine kore. Nafta je smeša ugljovodonika, lako zapaljiva uljasta tečnost, obično tamnosmeđe boje. Pored ugljovodonika, u nafti se mogu naći manje ili veće količine jedinjenja sumpora, azota ili kiseonika.

Benzini (C_nH_{2n+2} + % aromata)

Benzini su tečna goriva koja se dobijaju destilacijom sirove nafte na temperaturama do 1500C. Po hemijskom sastavu su uglavnom smeše lakih zasićenih ugljovodonika. Benzin je lakoisparljiva tečnost karakterističnog mirisa. Sa vazduhom gradi eksplozivne smeše. Sa vodom se ne miješa. Pare su mu otrovne.

Prilikom gorenja benzini se zagrijavaju u dubinu, stvarajući homotermički sloj koji se stalno povećava. Brzina povećavanja zagrijanog sloja je 70 cm/h. Temperatura zagrijanog sloja je između 80 i 100 0C, brzina izgaranja 20-30 cm/h.

Sredstva za podmazivanje-motorna i hidraulična ulja .

Sirova nafta je osnovna sirovina za dobijanje čitavog niza različitih mazivih ulja. To je u hemijskom smislu, neobično složena mješavina organskih jedinjenja, uglavnom ugljovodonika. Iz nje se destilacijom dobijaju osnovne vrste maziva tzv. destilati. Oni se po svojim osobinama međusobno mnogo razlikuju i najviše zavise od hemijskog sastava sirovina iz kojih se dobijaju i njihovih fizičkih osobina, metoda i stepena prerade i njihovog oplemenjivanja drugim materijalima.

Jedna od podjela je na organska i neorganska sredstva za podmazivanje. U organska maziva ubrajamo: biljne i životinjske masti i ulja; mineralna ulja, vodeni rastvor glikola, glicerina i sapuna i sintetička maziva. U sastav neorganskih mazivih sredstava ulaze: grafit, molibdendisulfid, površinski slojevi (neki metali npr. olovo-Pb).

Ulja za podmazivanje u svom sastavu mogu da sadrže parafinske, naftenske i miješane destilate. Da bi se bazna ulja mogla primjeniti u smislu mazivih ulja, mora im se dodati izvjesna količina različitih jedinjenja koja popravljaju pojedine osobine maziva. Ova jedinjenja, koja se dodaju u količinama od nekoliko promila do preko 20 % od mase ulja, poboljšavaju indeks viskoznosti, sniženje temperature tečenja, spriječavanje oksidacije i korozije. Od niza jedinjenja koja se koriste kao aditivi najznačajniji su: polimeri izobutena, estri metakrilne kisjeline, estri oksii i keto kisjelina, derivati salicilne kisjeline, površinski aktivna jedinjenja.

Deterdženti

Deterdženti (sintetička sredstva za pranje) su površinski aktivne supstance koji se koriste kao sredstva za održavanje i pranje vozila na datoj lokaciji. Pranjem se, u principu, uklanjaju tri vrste nečistoća: neorganske koloidne čestice, masti, ulja i boje. Oni, posjeduju dobre površinsko aktivne osobine, obavljaju kvašenje, emulgaciju i pjene. Deterdženti koji će se koristiti za pranje automobila biće isključivo licencirani kao ekološki proizvodi, tj biodegradabilni, pri čemu će se nosilac projekta odlučiti na odabir proizvođača deterdženata. Poliranje će se obavljati sredstvima za poliranje od istog proizvođača. Sva hemija koja se koristi u autoperionici mora da zadovoljava EU standarde i da poseduje CE sertifikat (biorazgradljivost veću od 90%).

Moguće kumuliranje sa efektima drugih objekata

Ne očekuje se kumuliranje sa efektima drugih postojećih i/ili odobrenih projekata

Korišćenje prirodnih resursa i energije

Za potrebe projekta koristi se električna energija u skladu sa uslovima Elektrodistribucije grada. Za potrebe projekta koristi se voda iz privatne vodovodne mreže i sa novog priključka.

Zagađivanje i izazivanje neprijatnih mirisa, emisije u vazduh

U toku eksploatacije objekta neće biti veće emisije gasova, uključujući emisije u vazduh, ispuštanje u vodotoke, odlaganje na zemljište, buku, vibracije, toplotu, jonizujuća i nejonizujuća zračenja;

Rizika za ljudsko zdravlje (zbog zagađenja vode ili zagađenja vazduha i drugo) neće biti.

3.16.1. Veličina i nacrt cjelokupnog projekta, planiranog proizvodnog procesa i tokova proizvodnje, počev od ulaznih sirovina do finalnog proizvoda, uključujući prateću infrastrukturu, organizaciju proizvodnje, organizacija i transporta, broj i struktura zaposlenih;).

Tehničko - tehnološke karakteristike objekta

Upotrijebljeni materijali u skladu su sa tehničko-tehnološkim zahtjevima pravilno odabrani kako u smislu kvaliteta i dizajna tako i u smislu ekoloških standarda i energetske efikasnosti objekata.

Sl.20. Izgled predmetnog privremenog montažnog objekta za pranje auta

Osnovni podaci o konstrukciji objekta

Samouslužna perionica kao montažni privremeni objekat i već izgrađena kao prizemni objekat, spratnosti Pr+0, koji treba da ima 3(tri) boksa odnosno mjesta za pranje vozila od kojih je 3 (tri) boksa natkriveno nadstrešnicom a između njih je prostorija tehničke prirode.

Sl.21. Uutrašnjost objekta-Mašinska hala-oprema za pranje auta

Sva mjesta za pranje vozila su na bočnim stranama odvojena pregradnim panoima u

okviru kojih se nalaze konstruktivni elementi nadstrešnice kao i oprema potrebna za obavljanje ove namjene. U unutrašnjem dijelu objekta, predviđen je zatvoreni prostor namjene – tehnička prostorija. Objekat samouslužna autoparionica je pravougaone osnove, dimenzija 6.00m x 18.40m, visine slemena 4.60m, pozicioniran na parceli investitora kao slobodnostojeći objekat. Na parceli prema želji investitora objekat je pozicioniran u gornjem lijevom dijelu parcele, tako da vozila koja ulaze na parcelu prate kružno kretanje - u jednom pravcu su postavljena tri ulaza i dva izlaza sa parcele. Nivelaciono rešenje projektovanog kolovoza je uslovljeno kotama nivelete kolovoza postojećeg puta i objekta samouslužne perionice. Katastarska parcela br. 1171/6 KO Ibarac I površine P=500m² po kulturi pašnjak 3.klase nalazi se u List nepokretnosti br. 810 na ime Adil (Ajdin) Kalč kao svojina 1/1. Ne postoje tereti i ograničenja

Parking

Za rješavanje stacionarnog saobraćaja na parceli investitora, a u skladu sa uslovima i načinom obezbeđenja prostora za parkiranje vozila, postoje 4 (četiri) parking mjesta od kojih je jedno parking mesto za invalide što zadovoljava traženi kriterijum.

Konstrukcija objekta i fundiranje

Samouslužna perionica je (Sl.21) objekat u vidu nadstrešnice koja pokriva tri boksa i dio za tehničku prostoriju. Noseća konstrukcija je čelična ramovska konstrukcija, postavljena na armiranobetonske temeljne grede, koji su povezani temeljnom pločom debljine 20cm. Stubovi su kutijasti čelični profili dimenzija 120/120/6mm. Svaki stub je oslonjen na temelj preko ležišne ploče i 4 ankera Ø16. Pod je projektovan u vidu armiranobetonske ploče debljine d=20cm, kao konstruktivni element, preko koga se postavljaju sloj ferobetona d=4-7cm. U centralnom dijelu svakog boksa su velika slivna okna dimenzija 0.60m x 3.60m. Bočne stranice objekta su od polikarbonata. Objekat je otvorenog tipa. Krovni pokrivač je krovni panel debljine 5cm. Krovni panel se oslanja na sekundarne nosače HOP 140x120x5mm i HOP 140x80x5mm koji se postavljaju na osnom razmaku od 1.41 m. Glavni nosač je HOP 260x220x8mm. Donja ivica konstrukcije glavnog nosača je na 3.71 m. Pad krovne ravni je jednostran, nagiba 2.5%.

Materijalizacija i obrada

Završna obrada predmetnog objekta je takva da je zadovoljila propise o minimalnim tehničkim uslovima za ovakvu vrstu objekata, odnosno da se zadovolje svi higijensko-tehnički uslovi kako bi se obezbjedilo lako i racionalno održavanje objekta. Privremeni objekat-montažni objekat za pranje vozila je povezan na gradsku mrežu instalacija vodovoda i elektrodistributivnog sistema, a kanalizacija na novu upojnu jamu preko separatora ulja. Na sredini bokseva ugrađuju se kanali za odvođenje vode prema kojem su nagnute sve četiri strane boksa u padu od 1%.

Hidrotehničke instalacije-vodovodni priključak

Snabdijevanje objekta vodom je iz privatne vodovodne mreže i sa novog priključka. Priključak vodovoda na parceli investitora je sa novim vodomerom Ø20. Razvod vode je od polipropilenskih cijevi i komada u objektu a van objekta od polietilenskih cijevi. Hidro-mašinska oprema auto-perionice je prefabrikovana i sastoji se od tehničke prostorije (prostorija u kojoj je smješten uređaj za tretman vode i pumpni agregati) i razvoda od tehničke prostorije do " puški" za pranje automobila sa pratećom opremom.

Kanalizacioni priključak

Odvođenje otpadne vode je u novu upojnu jamu preko separatora ulja. Odvod je od PVC kanalizacionih cijevi i komada u padu od 1.5% - 2% . Na mjestu spoja unutrašnjih instalacija i glavnog odvodnog kanala su cijevne revizije. Objekat je priključuje na gradsku vodovodnu mrežu, a kanalizacija se rješava odvođenjem otpadne vode u novu upojnu jamu preko separatora ulja. Predmetni objekat ne zahtjeva zahvatanje površinskih ili podzemnih voda. Otpadnih voda u predmetnom objektu nema, osim vode od pranja automobila koja se ispušta u novu upojnu jamu preko separatora ulja. Za potrebe odvođenja vode od pranja automobila u separator ulja i masti jer postoji mogućnost onečišćenja voda naftom i naftnim derivatima (zauljenje voda) u procesu pranja automobila. Upotrebene vode, u procesu pranja automobila, se prikupljaju betonskim kanalima sa gornjom rešetkom (taložnici Sl.22) i odvođe na tretman separatorom odakle se, prečišćene, upuštaju u upojnu jamu (Sl.23). Voda se koristi isključivo iz privatne vodovodne mreže. Atmosferske vode, prikupljene sa krovnih ravni predmetnog objekta, odvođe se, preko olučnih vertikalna i rigola u zelenu površinu. Plato privremenog montažnog objekta je uređena površina oko predmetnog objekta u jednom dijelu, a drugi dio plata se koristi kao parking prostor namjenjen putničkim vozilima.

Uređaj za tretman otpadnih voda nastalih pranjem

Obzirom da se u objektu vrši proces pranja vozila neophodan je poseban tretman otpadnih voda koje nastaju u ovom procesu. Za tretman ovih voda predviđena je ugradnja podzemnog uređaja "IAL E" ili sličnih karakteristika drugog proizvođača. Sistem uređaja se koristi za prečišćavanje voda koje potiču od automatskih ili klasičnih auto-perionica. Ovaj sistem obuhvata pred-tretman u kom dolazi do gravitacionog odvajanja čvrstih čestica i ulja (taložnik i separator ulja Sl.22); sledi faza biološkog prečišćavanja putem vazdušne biofiltracije (sa bio nosačima i visokim izlivom), te faza sekundarnog taloženja. Može da se integriše sa sistemom za tercijarno prečišćavanje (filteri od peska i uglja) za još bolji kvalitet prečišćene vode sa ciljem reutilizacije vode za prve faze pranja. Sistem uređaja za tretman otpadnih voda autoperionica, proizveden od je postojeći zapremine 12m³, (Sl.23), sastoji se od četiri različita proizvoda, cilindričnog, vertikalnog oblika, sa konstantnom debljinom / gustinom zidova i strukturom ojačanom sa vertikalnom i horizontalnom rebrastom nervaturom: taložnik, koalescentni separator ulja, bio uređaj (sa bio nosačima, visokog izliva) i tanka za sekundarnu sedimentaciju. Taložnik: tank u kom se talože krupne čestice otpada. Separator ulja: tank unutar koga se nalazi koalescentni filter, koji se vadi, za sakupljanje i odvajanje lakih tečnosti, proizveden prema zahtevima norme UNI EN 858-1/2 i nosi oznaku CE i DOP sertifikat. Bio uređaj sa plutajućim bio nosačima, sa difuzorima vazduha, membranskim kompresorom dimenzionisan prema normama UNI EN 12566-3. Sekundarni taložnik: tank za sedimentaciju preostalih taložnih čestica.

Sl.22 Namjenski prečistač sa taložnikom

Sl.23 Namjenski separator zapremine 12m³

Objekat je priključen na sve potrebne mreže (voda, struja, put itd.) dok tehološke vode nakon procesa idu u namjenski prečistač sa taložnikom (Sl.23) zapremine 12m³ koji se po potrebi i periodično prazni od strane lokalnog komunalnog preduzeća Lim s akojim će investitor sklopiti ugovor o preuzimanju sadržaja taložnika. Prečišćenja voda iz taložnika ide u kanalizacionu mrežu samog objekta, a zatim u kanalizacionu mrežu ovog naselja.

Za normalan rad prečistača sa taložnikom (Sl.23.) „GRAND KALAC“ doo, važno je razmotriti i mogućnost smanjenja uticaja na životnu sredinu upotrebom biorazgradivih šampona, na baži ekoloških deterdženata koji ne utiču na životnu sredinu. Potrebno je angažovati kvalifikovanog radnika koji će voditi računa da postrojenje radi po tačno utvrđenom režimu rada koji je definisao proizvođač; da, kad se separator nakupi otpadom pozove preduzeće sa kojim je

sklopljen ugovor o odvozu i tretmanu ovog otpada, i kao i da otkloni moguće kvarove za koje je kvalifikovan, a u slučaju havarije preduzme hitne mjere. Ovakvom organizacijom predmetnog objekta neće doći do negativnog uticaja na podzemne i površinske vode. Čvrsti otpad se sklanja u metalne kontejnere i ne spaljuje se tako da u vazduh neće dospjeti hemijske štetne materije. Sam proces usluga će se odvijati u osmočasovnom trajanju u jednoj smjeni i sa jednim uposlenim radnikom, koji može da usluži od 8 do 10 mušterija u toku smjene. Transport potrebnih sirovina (šampon, sunđer, krpe za sušenje enterijera nakon pranja itd.) je ugovoren sa distributerima ovih proizvoda i zbog same prirode i obima usluge on se odvija u ciklusima I to jednom do dva puta u 12 mjeseci. Kao je objekat pozicioniran uz sami magostralni put Podgorica-Berane-Rožaje-Novu Pazar ovaj proces se nesmetano odvija. Broj zaposlenih radnika je smjenski i on je dva (2) uposlena lica.

3.16.2. Moguće kumuliranje sa efektima drugih postojećih/ili odobrenih projekata;

U neposrednoj blizini ovog objekta ima sličnih djelatnosti-autoperionica Nurović sa 3 boxa, pa se zbog njenog i kapaciteta predmetne autoperionice „GRAND KALAIČ“ doo (3 boxa) kao i broj akorisnika na dnevnom nivou ne očekuje značajniji kumulativni efekat. U blizini objekta se nalaze restorani, moteli, marketi, poslovne zgrade i poljoprivredni objekti, tako da se ne očekuju značajniji kumulativni efekat.

3.16.3. Korišćenje prirodnih resursa i energije, naročito tla, zemljišta, vode i biodiverziteta; stvaranje otpada i tehnologije tretiranja otpada (prerada, reciklaža, odlaganje i slično); zagađivanje, štetnim djelovanjima i izazivanju neprijatnih mirisa, uključujući emisije u vazduh, ispuštanje u vodotoke, odlaganje na zemljište, buka, vibracije, toplotu, jonizujuća i nejonizujuća zračenja;

Elektroenergetske instalacije, priključak na elektro mrežu

Objekat je montažni i privremeni-samouslužna perionica sa pratećim sadržajima i izgrađen je. Objekat je tipski sa 3 mjesta za samostalno pranje automobila i kontejnerom (Sl.21) za smještaj opreme koja se koristi u sistemu pranja (kompresor, pumpa...). Potrebna maksimalna jednovremena snaga za objekat je maksimalno $P_{jm} = 34,5$ Kw sa mjerenjem preko trofaznog dvotarifnog brojila sa integrisanim uklopnim satom.

Napajanje objekta

Snabdijevanje objekta električnom energijom je iz gradske niskonaponske distributivne mreže, a konačno prema budućim uslovima nadležne Elektrodistribucije. Za uvod napojnih kablova u objekte predviđa se razvodni orman koji je paketna isporuka tehnološke opreme samouslužne autoperionice i nalazi se u okviru kontejnera. Pomenuti razvodni orman će se napajati iz OMM ormara koji će biti montiran na najbližem distributivnom stubu, a konačno prema budućim uslovima nadležne Elektrodistribucije.

Razvodni orman

Razvodni orman je tipski i dio je paketne isporuke kontejnerske opreme za samouslužnu autoperionicu. Nalazi se u kontejneru (Sl.21). Na razvodnom ormanu na vratima se postavlja samo ručica glavnog prekidača datog ormara i svjetiljke za indicaciju prisustva faza. Sva ostala predviđena oprema se nalazi u ormanu i pregradama štiti od indirektnog napona dodira. Predviđen je dovoljan broj automatskih prekidača "C" i "B" karakteristike za zaštitu od kratkog spoja.

Instalacija osvjjetljenja

Osvjetljenje je opšte i spoljašnje. Opšte osvjjetljenje je izvedeno na osnovu tehnologije i namjene objekta i to je obaveza izabranog proizvođača opreme. Spoljašnje osvjjetljenje je izvedeno po želji Investitora, uključivaće se iz razvodnog ormana u kontejneru. Uljučenje spoljašnjeg svjetla ručno, preko prekidača na razvodnom ormanu objekta i automatski preko ugrađenog foto relea. Za rad privremenog montažnog objekta samouslužne auto perionice „GRAND KALAČ“ doo koristiće se električna energija za rad mašine za pranje auto i usisivača. Ti aparati male su snage i njihova potrošnja električne energije je niska. Potrošnja vode je takođe niska jer se radi o usluzi od oko 40 auta dnevno. Sam objekat ima sopstvenu bunaru sa tehničkom vodom pa je potrošnja vode sa gradske mreže minimalna. Objekat je izgrađen i u naseljenom mjestu pa uticaj na zemljište i biodiverzitet neće biti značajan tokom njegovog daljeg rada.

Opis izvora emisija iz OBJEKTA „GRAND KALAČ“. Mogućnost pojave nepovoljni posljedica po okolinu, za vrijeme redovnog rada objekta može se promatrati u sljedećem:

- Zagađenje voda
- Buka
- Otpad
- Zemljište
- Vazduh

3.5.3.1. Opis mogućih uticaja na kvalitet voda

Može se reći da faktori rizika po životnu sredinu nastaju u tehnološkim produktima procesa pranja:

- Voda opterećena deterdžentima,
- Visoka temperatura vode,
- Voda sa sadržajem prašine i masnoća
- Voda sa sadržajem sredstava za poliranje i vrelin voskom

Kako je i u prethodnim poglavljima opisano, sve otpadne vode se sistemom kanalizacione mreže sakupljaju i odvođe do separatora, a potom odlaze u gradsku kanalizacionu mrežu.

Prije upuštanja u javnu kanalizaciju, otpadne vode shodno Pravilnik o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda ("Službeni list Crne Gore", br. 056/19 od 04.10.2019), treba da zadovolje uslove od 10 mg/l i 50 mg/l za mineralna ulja i ukupna ulja i masnoće, respektivno (Tabela 4).

Tabela 4. Granične vrijednosti emisija zagađujućih supstanci u otpadnim vodama

PARAMETRI	ZABRANA ISPUŠTANJA U PODZEMNE VODE	IZRAŽENI KAO	JEDINICA	POVRŠINSKE VODE	JAVNA KANALIZACIJA
1	2	3	4	5	6
FIZIČKO-HEMIJSKI PARAMETRI					
1. pH vrijednost				6,5 – 9,0	6,5 – 9,5
2. Temperatura			°C	30	40
3. ΔT_R ne više od			°C	5	-
3.1. ΔT_T ne više od			°C	3 (a) 1,5 (b)	-
4. Boja				bez	-
5. Miris				bez	-
6. Taložne materije			ml/lh	0,5	10
7. Ukupne suspendovane materije			mg/l	35 / 60 (c)	500
EKOTOKSIKOLOŠKI PARAMETRI					
8. Toksičnost na dafnije		LID _D *	Faktor razrjeđenja	2	-
9. Toksičnost na svjetleće bakterije		LID _L *	Faktor razrjeđenja	3	-
ORGANSKI PARAMETRI					
10. BPK ₅		O ₂	mg/l	25	500
11. HPK		O ₂	mg/l	125	700
12. Ukupni organski ugljenik (TOC)		C	mg/l	30	-
13. Teškoisparljive lipofilne materije (ukupna ulja i masti) (d)			mg/l	20	100
14. Ukupni ugljovodonici (e)	N		mg/l	10	30
15. Lakoisparljivi aromatični ugljovodonici (BTX) (f)	N		mg/l	0,1	1,0
15.1. Benzen	N		mg/l	0,1	1,0
16. Trihlorbenzeni	N		mg/l	0,04	0,04
17. Polihlorovani bifenili (PCB) (g)	N		mg/l	0,001	0,001
18. Adsorbujući organski halogeni (AOX)		Cl	mg/l	0,5	0,5
19. Lakoisparljivi hlorovani ugljovodonici (h)	N	Cl	mg/l	0,1	1,0
19.1. Tetrahlorometan	N		mg/l	0,1	0,1
19.2. Trihlorometan	N		mg/l	0,1	0,1
19.3. 1,2 – dihloretan	N		mg/l	0,1	0,1
19.4. 1,1 – dihloretan	N		mg/l	0,1	0,1
19.5. Trihloretan	N		mg/l	0,1	0,1
19.6. Tetrahloretilen	N		mg/l	0,1	0,1
19.7. Heksahloro - 1,3-butadien (HCBD)	N		mg/l	0,01	0,01
19.8. Dihlorometan	N		mg/l	0,1	0,1

20. Fenoli			mg/l	0,1	10,00
21. Deterdženti, anjonski			mg/l	1	10,00
22. Deterdženti, nejonski			mg/l	1	10,00
23. Deterdženti, katjonski			mg/l	0,2	2,0
24. Organohlorovani pesticidi					
24.1. Heksahlorbenzen (HCB)	N		mg/l	0,001	0,001
24.2. Lindan	N		mg/l	0,01	0,01
24.3. Endosulfan	N		mg/l	0,0005	0,0005
24.4. Aldrin	N		mg/l	0,001	0,001
24.5. Dieldrin	N		mg/l	0,001	0,001
24.6. Endrin	N		mg/l	0,001	0,001
24.7. Izodrin	N		mg/l	0,001	0,001
24.8. Pentahlorbenzen	N		mg/l	0,0007	0,0007
24.9. Ukupni DDT (i)	N		mg/l	0,0025	0,0025
24.10. Para-para DDT	N		mg/l	0,001	0,001
25. Triazinski pesticidi i metaboliti					
25.1. Alahlor	N		mg/l	0,03	0,03
25.2. Atrazin	N		mg/l	0,06	0,06
25.3. Simazin	N		mg/l	0,1	0,1
26. Organofosforni pesticidi					
26.1. Hlorfenvinfos	N		mg/l	0,01	0,01
26.2. Hlorpirifos	N		mg/l	0,003	0,003
27. Pesticidi fenilurea, bromacil, metribuzin					
27.1. Izoproturon	N		mg/l	0,03	0,03
27.2. Diuron	N		mg/l	0,02	0,02
28. Drugi pesticidi					
28.1. Pentahlorofenol (PCP)	N		mg/l	0,04	0,04
29. Organokalajna jedinjenja					
29.1. Tributilkalajna jedinjenja	N	TBT _{kation}	mg/l	0,00002	0,00002
30. Policiklični aromatični ugljovodonici (PAH)					
30.1. Antracen	N		mg/l	0,01	0,01
30.2. Naftalen	N		mg/l	0,01	0,01
30.3. Fluoranten	N		mg/l	0,01	0,01
30.4. Benzo(a)piren	N		mg/l	0,05	0,05
30.5. Benzo(b)fluoranten	N		mg/l	0,003	0,003
30.6. Benzo(k)fluoranten	N		mg/l	0,003	0,003
30.7. Benzo(g,h,i)perilen	N		mg/l	0,0002	0,0002
30.8. Indeno(1,2,3-cd)piren	N		mg/l	0,0002	0,0002
31. Druga organska jedinjenja					
31.1. Hloroalkani C10-C13	N		mg/l	0,04	0,04
31.2. Nonilfenol i nonilfenol etoksilati	N		mg/l	0,03	0,03
31.3. di(2-etilheksil)ftalat (DEHP)	N		mg/l	0,13	0,13
31.4. Oktilfenoli i oktilfenol etoksilati	N		mg/l	0,01	0,01
31.5. Pentabromdifeniletri-(PBDE) (j)	N		mg/l	0,00005	0,00005
NEORGANSKI PARAMETRI					
32. Aluminijum		Al	mg/l	3	-
33. Arsen	N	As	mg/l	0,1	0,1
34. Bakar		Cu	mg/l	0,5	0,5
35. Barijum		Ba	mg/l	5	5
36. Bor		B	mg/l	1,0	10,0
37. Cink		Zn	mg/l	2	2
38. Kadmijum	N	Cd	mg/l	0,1	0,1
39. Kobalt		Co	mg/l	1	1

40. Kalaj		Sn	mg/l	2	2
41. Ukupni hrom		Cr	mg/l	0,5	0,5
42. Hrom (VI)		Cr	mg/l	0,1	0,1
43. Mangan		Mn	mg/l	2	4,0
44. Nikal	N	Ni	mg/l	0,5	0,5
45. Olovo	N	Pb	mg/l	0,5	0,5
46. Selen		Se	mg/l	0,02	0,1
47. Srebro		Ag	mg/l	0,1	0,1
48. Vanadijum		V	mg/l	0,05	0,1
49. Gvožđe		Fe	mg/l	2	10
50. Živa	N	Hg	mg/l	0,01	0,01
51. Fluoridi rastvoreni		F	mg/l	10,0	20,0
52. Sulfiti		SO ₃	mg/l	1	10
53. Sulfidi rastvoreni		S	mg/l	0,1	1,0
54. Sulfati		SO ₄	mg/l	250	200 (k)
55. Hloridi		Cl	mg/l	-	1 000 (k)
56. Ukupni fosfor		P	mg/l	2 / 1 (c)	10
57. Hlor slobodni		Cl	mg/l	0,2	0,5
58. Hlor ukupni		Cl	mg/l	0,5	1,0
59. Ukupni azot		N	mg/l	15 / 10 (c)	50
60. Amonijačni azot		N	mg/l	10 (l) / 6,7 (m)	-
61. Nitriti		N	mg/l	1 (l) / 0,7 (m)	10
62. Nitriti		N	mg/l	2 (l) / 1,3 (m)	-
63. Ukupni cijanidi	N	CN	mg/l	0,5	1,0
64. Cijanidi slobodni	N	CN	mg/l	0,1	0,1

Oznake u tabeli 1 znače:

*LID_b, LID_L - najmanje razrjeđenje otpadne vode koje nema uticaja na test organizme; određuje se najmanje četiri puta godišnje - toksičnost na dafnije određuje se u slučaju kada se otpadne vode ispuštaju u kopnene vode, a toksičnost na svjetleće bakterije u slučaju kada se otpadne vode ispuštaju u priobalne morske vode.

ΔT_R - razlika vrijednosti temperature rashladne vode na ispustu i vrijednosti temperature vode na zahvatu.

ΔT_p - razlika vrijednosti temperature na granici zone miješanja u kopnenim i priobalnim vodama (recipijentu) i vrijednosti temperature vode uzvodno od ispusta.

N - zagađujuća supstanca čije je ispuštanje u podzemne vode zabranjeno.

(a) - dozvoljena granična vrijednost odnosi se na područja ciprinidnih voda i na područja priobalnih voda, i to na granici zone miješanja (max 200 metara) koja se određuje na osnovu rezultata modeliranja pri projektovanju novog postrojenja, a nakon puštanja postrojenja u rad na osnovu mjerenja temperature u zoni miješanja minimalno u razdoblju od 2 godine.

(b) - dozvoljena granična vrijednost odnosi se na područja salmonidnih voda.

(c) - za komunalne otpadne vode u skladu sa Zakonom o upravljanju komunalnim otpadnim vodama, a za industrijske i druge otpadne vode za ispuštanja u osjetljiva područja.

(d) - teškoisparljive lipofilne materije (ukupna ulja i masti) predstavljaju sumu masti i ulja životinjskog i biljnog porijekla, kao i ukupnih ugljovodoničkih (mineralnih ulja) ekstraktibilnih n-heksanom.

(e) - ukupni ugljovodonički (mineralna ulja) predstavljaju sumu dugolančanih i razgranatih alifatičnih, alicikličnih, aroamtičnih ili alkil-supstituisanih aromatičnih ugljovodoničkih između C₁₀H₂₂ (n-dekana) i C₄₀H₈₂ (n-tetrakontana).

(f) - lakoisparljivi aromatični ugljovodonički (BTX) predstavljaju sumu benzena, etilbenzena i orto-, meta- i paraksilena.

(g) - polihlorovani bifenili (PCB) predstavljaju sumu 2,4,4'-trihlorobifenil (PCB-28), 2,2',5,5'-tetrahlorobifenil (PCB-52), 2,2',4,5,5'-pentahlorobifenil (PCB-101), 2,2',4,4',5' - heksahlorobifenil (PCB-138), 2,2',4,4',5,5' - heksahlorobifenil (PCB-153), 2,2',3,4,4',5' - heptahlorobifenil (PCB-180), 2,2',3,3',4,4',5,5'-oktahlorobifenil (PCB-194) i 2,3',4,4',5-pentahlorobifenil (PCB-118).

(h) - lakoisparljivi hlorovani ugljovodonički predstavljaju sumu trihlormetana, dihlormetana, tetrahlorometana, 1,2-dihlormetana, trihlormetana i tetrahloretena.

(i) - ukupna količina DDT obuhvata zbir izomera 1,1,1-trihloro-2,2 bis(p-hlorofenil)etan; 1,1,1-trihloro-2 (o-hlorofenil)-2-(p-hlorofenil)etan; 1,1-dihloro-2,2bis(p-hlorofenil)etilen; 1,1-dihloro-2,2 bis(p-hlorofenil)etan.

(j) - pentabromdifeniletri (PBDE) predstavljaju sumu kongerena 28, 47, 99, 100, 153 i 154.

(k) - dozvoljena granična vrijednost odnosi se na betonske kolektorske cijevi.

(l) - za komunalne otpadne vode za aglomeracije između 10 000 i 100 000 ES, a za industrijske i druge otpadne vode za ispuštanja u područja koja nijesu određena kao osjetljiva.

(m) - za komunalne otpadne vode za aglomeracije veće od 100 000 ES, a za za industrijske i druge otpadne vode za ispuštanja u osjetljiva područja.

Ali, atmosferske vode, koje se izliju na betonsku površinu lokacije (sa prilaznih površina, krovova, trotoara, saobraćajnica i parkinga) mogu da budu opterećene uljima i masnoćama od vozila, pa ne bi mogle da budu potencijalni zagađivači vodotoka rijeke Županica, odnosno. Projektom je predviđeno da se ove vode kontrolisano sakupljaju, kao i ugradnja separatora masti, ulja i otpadnih voda, preko koga bi bio omogućen kontakt sa rijelom Županicom, već one idu u kanalizacionu mrežu Pravilnik o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda* ("Službeni list Crne Gore", br. 056/19 od 04.10.2019) definiše kvalitet otpadne vode koja se može ispustiti, u recipijent, u javnu kanalizaciju, ili potok, Obzirom na tehnologiju pranja, sredstva koja se koriste i predmeta tj. vozila koja se peru, projektom je predviđeno postavljanje separatora za masti u ulja koji će otpadne vode praone dovesti do stepena kvaliteta neophodnog za ispuštanje u javnu kanalizaciju. Tako sastojci deterdženata za pranje vozila mogu uticati na kvalitet otpadne vode koja se pušta u javnu kanalizaciju na sledeći način ili na kvalitet riječice Županice u slučaju akcidentne situacije pri kojoj je neizbežno ispuštanje ove otpadne vode u spomenuti recipijent:. Raspršivači i emulzifikatori mogu ograničiti efektivnost i efikasnost separatora, naročito prilikom uklanjanja sedimenta, metala, ulja i naftnih ugljenovodoničnih zagađivača.

Alkilfenol etoksilati, nejonski površinske aktivne materije mogu se raspasti u prirodi na jedinjenja koja su vrlo toksična, postojana u prirodnom okruženju, i mogu imati štetan estrogenski ili reproduktivan efekat

Destilacioni proizvodi nafte (npr. kerozin, beli špirit, mineralni špirit, rastvarači organski, petroleum, nafta) su ponekad neizostavni rastvarači u nekim sredstvima za čišćenje. Mogu sadržati rizična isparljiva organska jedinjenja (VOC), zagađivače, kao što su heksani, metiletiketone i linearne alkil sulfonate, sastojci koji mogu biti toksični za akvatičnu sredinu, i za koje je potrebno veoma dugo vreme biorazgradljivosti.

Molibdati su ponekad inhibitori korozije u sredstvima za čišćenje i može izazvati brigu ukoliko se nađe u vodama.

Kaustična soda (natrijum hidroksid) i kalijum hidroksid su sastojci u mnogim vodenim alkalnim sredstvima za čišćenje. Ako su pripravljeni živinim procesom, ovi sastojci mogu sadržavati značajan nivo žive.

Akrilamid monomeri, poznati kao akrilonitrili, su potencijalni kancerogeni. Oba se mogu naći u tragovima u sastojcima deterdženata, ili kao degradacioni proizvodi, nekih akrilnih polimera, naročito poliakrilamida koji se često koriste kao helatizirajući agensi u sredstvima za pranje vozila, a u prirodi se mogu naći kao postojani, naročito u vodenom okruženju.

Fosfati se često koriste kao helatizirajući agensi. Izazivaju poremećaj u ishrani živih bića u vodenim sredinama.

Glikoli, dovode do smanjenja nivoa rastvorenog kiseonika u površinskim vodama kada se biorazgrađuju.

A) Deterdženti koji se koriste za pranje vozila

Deterdženti za pranje vozila su sredstva koja se koriste za otklanjanje prašine, masti, ulja i produkata sagorijevanja. Kao i ostali deterdženti u svom sastavu imaju površinske aktivne materije anjonskog karaktera, koje su sastavljene od dugačkih proteinskih lanaca na čijim se krajevima nalaze anjoni, čestice negativno naelektrisane koje prikupljaju i uklanjaju čestice prašine i ostale materije gore navedene. Za razliku od kućnih biorazgradljivih deterdženata, koji se koriste za pranje rublja i posuđa i koji predstavljaju sastavni deo sanitarnih voda iz domaćinstava i kao takve mogu ući u kanalizacioni sistem, deterdženti koji se koriste za pranje

vozila su mnogo agresivniji, jer su i materije, koje se uklanjaju, mnogo kompleksnije, pa je otuda potreban tretman otpadnih voda u kojima se oni nalaze prije ulaska u kanalizaciju.

U sastav deterdženata za pranje vozila ulaze i sljedeće supstance :

Petroleum ili nafta, kao organski rastvarač, je sastojak deterdženata koji se koriste za pranje vozila, naročito u sastavu površinski aktivnih materija. Petroleum je baza za većinu najčešće korišćenih površinski aktivnih materija ili linearnih, alkilbensulfonata. Anjonske površinske materije, koje služe sa pranje, se veoma slabo razgrađuju u prirodi, tj. male su biorazgradljivosti, kancerogene su i imaju toksični efekat.

Pored naftnih derivata u deterdžentima za visoko odmašćivanje mogu se naći i sljedeći sastojci kao i supstance koje se nalaze u minimalnim količinama, a nastale ili zaostale prilikom pravljenja osnovnih sirovina za deterdžent: raspršivači, emulzifikatori, alkilfenol etoksilati, alkil benzen sulfonati, linearni alkil sulfonati, organska isparljiva jedinjenja kao što su heksan, metil etil keton, toluen, ksilen i naftalen, molibdati, kausitčna soda, kalijum hidroksid, akrilamid monomeri, fosfati, glikol i dr.

Površinski aktivne materije, ili deterdženti spiraju zagadjuvače sa svakim pranjem.

Mogući estetski problem leži u mogućnosti da deterdženti stvaraju sapunicu, i mogućnost da ona sadrži nutritijente, kao što su azot i fosfor. Fosfati su standardni sastojak većine deterdženata, koji se koriste za pranje vozila. Otuda, deterdženti ove vrste mogu imati negativan uticaj na prirodno okruženje. Sapunica se može pojaviti u jezerima i potocima, dok nutritijenti mogu proizvesti cvijetanje algi. Deterdženti su vezani za porjeklo ukupnog organskog ugljenika i organskih materija u otpadnim vodama, nastalim pranjem vozila.

B) Prašina, masti, ulja i produkti sagorjevanja sa vozila u toku pranja i tokom kretanja vozila

Prašina, koju vozila podižu na putevima, čini skoro 33% zagadjenja vazduha. Prašina na putu se sastoji od ostataka koje izbacuju vozila i emisija iz industrijskih objekata, zatim od guma i habanjem kočnica, takođe, postoji i prašina od asfaltiranih puteva, i prašina sa područja gdje se vrše radovi. Prašina sa puteva je značajan izvor koji doprinosi stvaranju i otpuštanju čestica u atmosferu. Masti i ulja, koja se koriste u podmazivanju određenih dijelova vozila, takođe, sem opterećenja masnim kiselinama, alkalijama, imaju i određeni sadržaj teškim metalima (između ostalih i molibden) koji potpomažu podmašćivanje i spriječavaju koroziju.

Buka koja nastaje na lokaciji neće imati značajnijeg uticaja na okolinu zahvata zbog: relativno male dinamike dolazaka/odlazaka vozila na objekat (vozila radnika na lokaciju, povremeno vozila za dovoz i odvoz sirovine, inspeksijske službe, vozila za odvoz otpada i t.d.). Područje u kome je lociran objekat definisano je kao poljoprivredno/šumsko zemljište. Dozvoljeni nivoi vanjske buke prema Granične vrijednosti nivoa buke prema Zakon o zaštiti buke u životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 28/11). u otvorenim boravišnim prostorima iznose:

Tab.5. Granične vrijednosti buke u akustičnim zonama:

ZONA	AKUSTIČNA ZONA	Nivo buke u dB (A)		
		L _{dan}	L _{veče}	L _{noć}
1	Tiha zona u prirodi	35	30	30
2	Tiha zona u aglomeraciji	40	40	35
3	Zona povišenog režima zaštite od buke	50	50	40
4	Stambena zona	55	55	45
5	Zona mješovite namjene	60	60	50
6	Zone pod jakim uticajem buke koja potiče od saobraćaja	L _{dan}	L _{veče}	L _{noć}
6a	Zona pod jakim uticajem buke koja potiče od vazdušnog saobraćaja	55	55	50
6b	Zona pod jakim uticajem buke koja potiče od drumskog saobraćaja	60	60	55
6c	Zona pod jakim uticajem buke koja potiče od željezničkog saobraćaja	65	65	60
7	Industrijska zona	Na granici ove zona buka ne smije prelaziti granične vrijednosti zone sa kojom se graniči		
8	Zona eksploatacije mineralnih sirovina	Na granici ove zona buka ne smije prelaziti granične vrijednosti zone sa kojom se graniči		

Vrijednosti navedene u ovoj tabeli odnose se na ukupni nivo buke iz svih izvora u akustičkoj zoni. U područjima razgraničenja akustičkih zona, nivo buke u svakoj akustičkoj zoni ne smije prelaziti najnižu graničnu vrijednost propisanu za zonu sa kojom se graniči. Vrijednosti Indikatora navedenih u ovoj tabeli (L_{day}, L_{evening}, L_{night}) predstavljaju prosječne dnevne vrijednosti. Predmetna lokacija prema navedenom Pravilniku spada u zonu **5** (Zona mješovite namjene).

Predmetna lokacija prema navedenom Pravilniku spada u zonu **V** (Zone mješovite namjene).

Rad objekta podrazumijeva stvaranje određenog otpada kako iz tehnološkog procesa tako i od održavanja strojeva. Pri radu objekta kapacitetom koji se namjerava instalirati na godišnjem nivou nastajati će otpad 5 m³. Otpad će preuzimati lokalno Komunalno preduzeće iz Rožaja. U objektu tokom pružanja usluge pranja automobile neće biti neprijatnih mirisa, uključujući emisije u vazduh, ispuštanje u vodotoke, odlaganje na zemljište.

Objekat "Grand Kalač" doo montažne i privremene auto-perionica tokom svog rada neće odavati suvišnu toplotu. Sama tehnologija rada ovog objekta ne proizvodi jonizujuća i nejonizujuća zračenja.

3.16.2. Rizik nastanka udesa i/ili velikih katastrofa, koje su relevantne za projekat, uključujući one koje su uzrokovane promjenom klime, u skladu sa naučnim saznanjima; rizik za ljudsko zdravlje (zbog zagađenja vode ili zagađenja vazduha i drugo).

Pravilnom upotrebom mašina i tehnologija, njihovim redovnim servisiranjem i održavanjem u ispravnom stanju rizik nastanka udesa i/ili velikih katastrofa, koje su relevantne za projekat, uključujući one koje su uzrokovane promjenom klime, u skladu sa naučnim saznanjima; rizik za ljudsko zdravlje (zbog zagađenja vode ili zagađenja vazduha i drugo) biće svedene na minimum. Sam obim planirane usluge nije značajan i veliki tako da je i sa te strane rizik nastanak udesa ili katastrofe minimalan u ovom objektu.

4. VRSTE I KARAKTERISTIKE MOGUĆIH UTICAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU

Prema Pravilniku o bližem sadržaju dokumentacije koja se sprovodi uz zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata („Sl. listu CG”, br. 19/19), vrste i karakteristike mogućih uticaja projekta na životnu sredinu se razmatraju u odnosu na karakteristike lokacije i karakteristike projekta, uzimajući u obzir uticaj projekta na faktore od značaja za procjenu uticaja kojima se utvrđuju, opisuju i vrednuju u svakom pojedinačnom slučaju, pri tom vodeći računa o:

- veličini i prostoru na koji projekat ima uticaj, kao što su geografsko područje i broj stanovnika na koje projekat može uticati,
- prirodi uticaja sa sapekta nivoa i koncentracija emisija zagađujućih materija u vazduhu, površinskim i podzemnim vodama, zemljištu, gubitak i oštećenje biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa, gubitak zemljišta i drugo,
- jačini i složenosti uticaja,
- vjerovatnoći uticaja,
- kumulativnom uticaju sa uticajima drugih postojećih projekata,
- prekograničnoj prirodi uticaja i
- mogućnosti smanjivanja uticaja.

Sa aspekta prostora, uticaj Projekta objekta auto perionica investitora “Grand Kalač” DOO, Rožaje biće lokalnog karaktera, a posebno se neće odraziti na zemljište koje će biti obuhvaćeno eksploatacijom a koje iznosi na ukupnu bruto $P=110 \text{ m}^2$.

Uticaj na kvalitet vazduha će biti minimalan jer se radi o procesu koji se odvija u zatvorenom objektu a sirovina koja se obrađuje je proizvedena prema stadardu iz EU.

Područje okolo lokacije je naseljeno. Lokacija pripada naselju Rasadnik, Ibarac, u kojoj je prema Popisu iz 2011. godine živjelo 3194 stanovnika u 720 domaćinstva (*Monstat 2011*). Uzroci mogućih negativnih uticaja na okolno stanovništvo su prije svega posledica neažurnog i neadekvatnog praćenja i kontrole mogućeg zagađenja vazduha i nivoa buke, jer mogućnost pojave nepovoljnog uticaja prekomjerne buke u radnim okolinama postoji u ovom procesu. Imajući u vidu nadmorsku visinu objekta vjerovatnoća kumulativnih uticaja neće biti velika. Proces u objektu “Grand Kalač DOO, Rožaje neće imati prekogranični uticaj. Na osnovu analize karakteristika ove lokacije, kao i karakteristika planiranih postupaka u okviru nje, preko mjera za sprečavanje, smanjenje ili otklanjanje štetnih uticaja moguće je smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu.

5. OPIS MOGUĆIH ZNAČAJNIH UTICAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU

5.1. Opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu, u mjeri u kojoj su informacije o takvim uticajima dostupne, a koji su posljedica: a) očekivanih zagađujućih materija i emisija i proizvodnje otpada, kada je to relevantno; b) korišćenja prirodnih resursa, posebno tla, zemljišta, vode i biodiverziteta.

U fazi rada objekta Privremeni-montažni objekat „Samouslužna auto perionica “GRAND KALAC”“doo, koji je već lociran na kat-parceli br.1711/6 KO Ibarac I, opština Rožaje doći će do određenog uticaja na pojedine segmente životne sredine prevashodno na lokaciji objekta i u njenom užem okruženju. U samom objektu Privremeni-montažni objekat „Samouslužna auto perionica “GRAND KALAC”“doo, KO Ibarac I, opština Rožaje urađen neće biti očekivanih zagađujućih materija i emisija. Godišnja proizvodnje otpada kalsifikovanog kao neopasni je 5m³. Otpad se zbrinjava u metalnom kontejneru zapremine 1m³, koji prazni lokalno komunalno preduzeće iz Rožaja.

5.1.1. Zemljište

Na kvalitet zemljišta utiče veliki broj faktora, a najviše geološka podloga, reljef, klima, hidrografija, vegetacija i čovjek. Maksimalno dozvoljene količine (MDK) opasnih i štetnih materija u zemljištu prema Pravilniku o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje („Sl. list RCG”, br. 18/97) date su u tabeli .

Tabela 6. Maksimalno dozvoljene količine (MDK) opasnih i štetnih materija u zemljištu

Red. br.	Element	Hemijska oznaka	MDK u zemljištu u mg/kg zemlje
1.	Kadmijum	Cd	2
2.	Olovo	Pb	50
3.	Živa	Hg	1,5
4.	Arsen	As	20
5.	Hrom	Cr	50
6.	Nikl	Ni	50
7.	Fluor	F	300
8.	Bakar	Cu	100
9.	Cink	Zn	300
10.	Bor	B	5
11.	Kobalt	Co	50
12.	Molibden	Mo	10

Maksimalno dozvoljene količine (MDK mg/kg zemlje) sredstava za zaštitu bilja u zemljištu iznose za:

- triazine (atrazin i simazin) 0,01,
- karbamate 0,5,
- ditiokarbamate 1,0,
- hlorfenoksi (2,4) 1,0,

- fenolne herbicide (DNOCI DINOSEB) 0,3 i
- organohlorne preparate DDT+DDD+DDE 0,01.

Maksimalno dozvoljene količine (MDK mg/kg zemlje) toksičnih i kancerogenih materija u zemljištu iznose za:

- policiklične aromatične ugljovodonike (PAHS) 0,6 polihlorovane bifenile i terfenile (PCBs i PTC) za svaki od kongenera (28, 52, 101, 118, 138, 153 i 180) 0,004
- organokalajna jedinjenja (TVT, TMT) 0,005

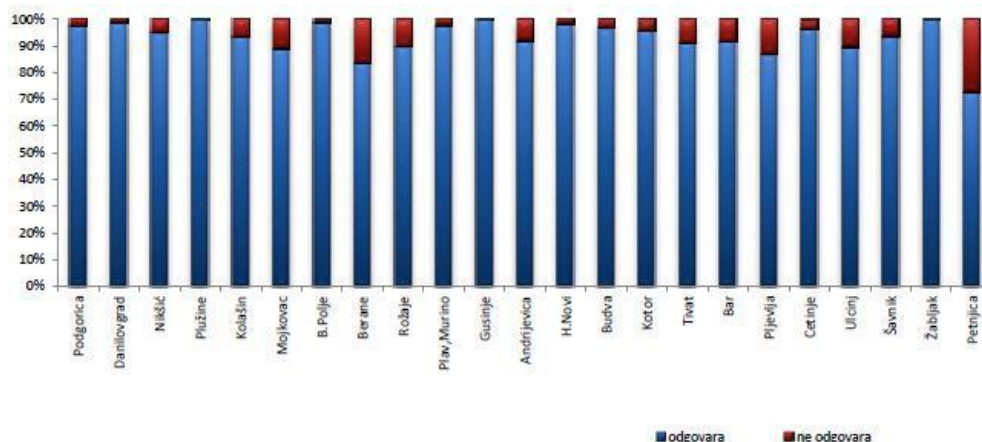
Hemijske analize zemljišta u užoj okolini i na lokaciji nijesu rađene. Predmetni Privremeni-montažni objekat „Samouslužna auto perionica “GRAND KALAČ”“ doo, KO Ibarac I, opština Rožaje urađen, neće svojim djelovanjem-pružanjem usluga uticati na zemljište.

5.1.2. Vode

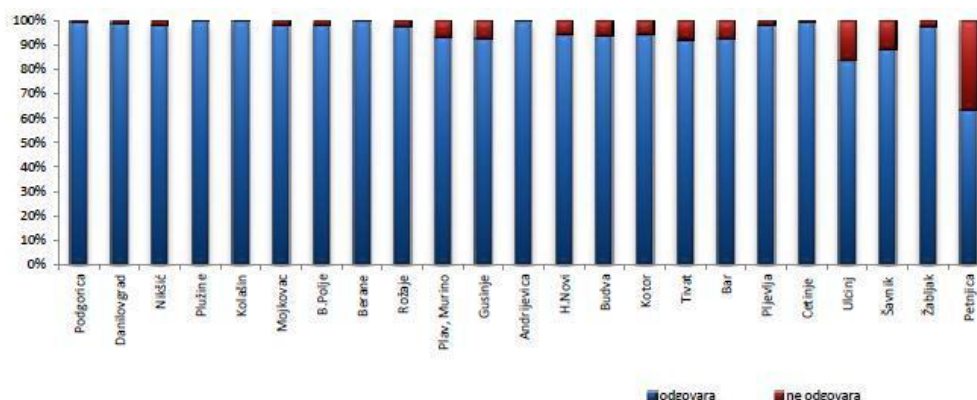
Zakonom o vodama („Sl. list CG” br. 27/07, 22/11, 32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16, 2/17 i 84/18) uređuje se pravni status i način integralnog upravljanja vodama, vodnim i priobalnim zemljištem i vodnim objektima, uslovi i način obavljanja vodne djelatnosti i druga pitanja od značaja za upravljanje vodama i vodnim dobrom.

Pravilnikom o načinu i rokovima utvrđivanja statusa površinskih voda („Sl. list CG”, 25/2019), propisuje se način i rokovi utvrđivanja statusa površinskih voda, način sprovođenja monitoringa hemijskog i ekološkog statusa površinskih voda, lista prioriternih supstanci i mjere koje će se sprovesti za poboljšanje statusa površinskih voda. Shodno članu 3. Pravilnika status površinskih voda određuje se na osnovu rezultata monitoringa hemijskog i ekološkog stanja vodnih tijela ili više vodnih tijela površinskih voda.

Pravilnikom o načinu i rokovima utvrđivanja statusa podzemnih voda („Sl. list CG”, 52/2019), propisuje se način i rokovi utvrđivanja statusa podzemnih voda, način sprovođenja monitoringa hemijskog i kvantitativnog statusa podzemnih voda i mjere koje će se sprovesti za poboljšanje statusa podzemnih voda. Status površinskih voda u područjima namijenjenim korišćenju vode za ljudsku upotrebu ili na područjima zaštite Natura 2000 određuje se u skladu sa čl. 14 i 15 navedenog Pravilnika. Kada je u pitanju kvalitet voda za piće, prema Informaciji o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2020, koju je uradila Agencija za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore, na teritoriji Crne Gore po opštinama vršena je fizičko-hemijsko i mikrobiološka analiza uzoraka voda za piće sa gradskih vodovoda i drugih javnih objekata vodosnabdijevanja. Rezultati fizičko-hemijskih ispitivanja i mikrobioloških ispitivanja uzoraka hlorisane vode za piće za sve opštine u Crnoj Gori prikazani su na slikama 24. i 25.

Slika 24. Rezultati fizičko-hemijskih ispitivanja uzoraka hlorisane vode za piće u 2020. godini

Slika 25. Rezultati mikrobioloških ispitivanja uzoraka hlorisane vode za piće u 2020. godini

Na osnovu fizičko-hemijskih i mikrobioloških analiza kvaliteta vode u Rožajam, koje se redovno rade, može se zaključiti da je kvalitet vode u 2020. godini u potpunosti zadovoljavao zahtjeve za piće, bez potrebe dodatnog tretmana. Predmetni Privremeni-montažni objekat „Samouslužna auto perionica “GRAND KALAČ”“doo, KO Ibarac I, opština Rožaje urađen, neće svojim djelovanjem-pružanjem usluga uticati na vode.

5.1.3. Kvalitet vazduha

Donošenjem Pravilnika o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha („Sl. list CG”, br. 21/11) propisan je način praćenja kvaliteta vazduha i prikupljanje podataka, kao i referentne metode mjerenja, kriterijumi za postizanje kvaliteta podataka, obezbjeđivanje kvaliteta podataka i njihova validacija. U skladu sa Uredbom o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha („Sl. list CG”, br. 44/10, 13/11, 64/18), teritorija Crne Gore podijeljena je u tri zone (tabela 4.), koje su određene preliminarnom procjenom kvaliteta vazduha u odnosu na granice ocjenjivanja zagađujućih materija, na osnovu dostupnih podataka o koncentracijama zagađujućih materija i modeliranjem postojećih podataka. Granice zona kvaliteta vazduha podudaraju se sa spoljnim administrativnim granicama opština koje se nalaze u sastavu tih zona.

Tabela 7. Zone kvaliteta vazduha

Zona kvaliteta vazduha	Opštine u sastavu zone
Sjeverna zona kvaliteta vazduha	Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Pljevlja, Plužine, Rožaje , Šavnik, Žabljak
Centralna zona kvaliteta vazduha	Cetinje, Danilovgrad, Nikšić, Podgorica
Južna zona kvaliteta vazduha	Bar, Budva, Kotor, Tivat, Ulcinj, Herceg Novi

Iz tabele se vidi da Opština Rožaje pripada sjevernoj zoni kvaliteta vazduha.

U tabeli 5. Prikazane su granične vrijednosti imisija CO, SO₂, NO₂ i PM₁₀, shodno Uredba o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha („Sl. list CG”, br. 25/12).

Tabela 8. Granična vrijednost imisije za neorganske materije

Zagađujuća materija	Period usrednjavanja	Granična vrijednost za zaštitu zdravlja ljudi
CO	Maximalna osmočasovna srednja dnevna vrijednost	10 mg/m ³
SO ₂	Jednočasovna srednja vrijednost Dnevna srednja vrijednost	350 µg/m ³ , ne smije se prekoračiti više od 24 puta u toku godine 125 µg/ m ³ , ne smije se prekoračiti više od 3 puta u toku godine
NO ₂	Jednočasovna srednja vrijednost Godišnja srednja vrijednost	200 µg/m ³ , ne smije biti prekoračenje preko 18 puta godišnje 40 µg/m ³
PM ₁₀	Dnevna srednja vrijednost Godišnja srednja vrijednost	50 µg/m ³ , ne smije biti prekoračena preko 35 puta godišnje 40 µg/m ³

U sjevernoj zoni kojoj pripada Rožaje u kojoj je u skladu sa Uredbom o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha, neophodno unapređenje kvaliteta vazduha, najveći uticaj na lošiji kvalitet vazduha imaju praškaste materije radijusa ispod 10µm (PM₁₀).

Glavni uzroci zagađenja vazduha u Rožajama su prevoz i grijanje, odnosno emisije gasova nastale sagorijevanjem različitih goriva, dok je uticaj industrije posljednjih godina mali jer je u radu mali broj pogona.

Na lokaciji kvalitet vazduha nije praćen, a zadnjih deset Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori od 2010 do 2020. god., koje je uradila Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore ne sadrži podatke o kvalitetu vazduha na području Rožaja.

Međutim, kada je u pitanju prostor lokacije i njenog okruženja treba očekivati da je vazduh na posmatranom prostoru dobrog kvaliteta, jer na posmatranom prostoru za sada nema većih zagađivača. Predmetni Privremeni-montažni objekat „Samouslužna auto perionica “GRAND KALAC”“ doo, KO Ibarac I, opština Rožaje, neće svojim djelovanjem-pružanjem usluga uticati na vazduh.

5.1.4. Klima

Klimatske karakteristike i meteorološki parametri predstavljaju bitan faktor za definisanje stanja životne sredine i procjene mogućih uticaja koji nastaju rfuncionisanjem objekta. Oni se najčešće definišu preko prostornih i vremenskih varijacija, strujanja, temperature i vlažnosti, kao i inteziteta zračenja. Po geografskom položaju i nadmorskoj visini, rožajski kraj pripada umjereno- kontinentalnoj zoni. Relativno toplo i suvo doba traje 4 mjeseca (VI, VII, VIII i IX) i relativno hladno i vlažno doba traje 8 mjeseci (I, II, III, IV, V, X, XI i XII). Srednja godišnja temperatura vazduha je 6,0 °C, srednja maksimalna 17,6 °C, a srednja minimalna -7,0 °C i

srednja dnevna 1,5 °C. Godišnji broj dana sa temperaturom više od 30 °C iznosi 4, a sa temperaturom manje od 0 °C iznosi 166 dana. Srednja godišnja vrijednost padavina iznosi 905,0 mm, maksimalna dnevna 262,0 mm, minimalna dnevna i srednja dnevna 39,0 mm. Sljedeće klimatske karakteristike mogu se konstatovati u opštini Rožaje:

Visina i zadržavanje sniježnog pokrivača, koji je veći od 30 cm, je važan faktor turističke valorizacije rožajskog prostora.

Vjetrovi - Najveću učestalost imaju: zapadni -22%, istočni - 9%, jugozapadni - sjevernoistočni - 3% jugoistočni - 3%, a najmanju sjeverni i južni - 12%. Sjeverni i južni vjetrovi su najmanje prisutni. Za neposrednu okolinu grada, Plunaca i Balotića, karakteristični su i lokalni vjetrovi: danik i noćnik. Javljuju se preko ljeta uslijed nejednakih temperatura i razlike u zagrijavanju između podgorine i visokih predjela. Prvi duva ka Prokletijama i prenosi im topliji vazduh, a drugi, sa njih naniže kao čist i svjež. Posebna odlika klime Rožaja i desne strane Ibra, odnosno ovog prostora, jesu tišine ili kalme - 62%. Ove pojave traju po nekoliko dana i prisutne su tokom cijele godine. Najmanje ih je u proljeće, a najviše u toku zime. Insolacija - Rožaje nije karakteristično po maglama, već klasičnoj oblačnosti ili vedrini. Južne ekspozicije su sunčanije od sjevernih. a osunčavanje je najduže preko ljeta, odnosno juna, jula i avgusta. Sijanje sunca je oko 1500 časova godišnje (ili oko 4 časa dnevno) što je za planinske krajeve znatna vrijednost. Značajan je pokazatelj da tokom 300 dana godišnje sija sunce, a samo 65 dana je bez sunca. Ova karakteristika je skoro idealna za korišćenje sunčeve energije. u svim oblicima. Nekih godina, zavisno od učestalosti vjetrova, planinska područja imaju više vedrih dana od nižihoblasti. Temperaturne inverzije uslovljavaju mikro reljef i riječni tokovi, pa u zimskom periodu, na primjer, srednje dnevne temperature na Bandžovom brdu ili Šušterima su veće nego u gradskom jezgru Rožaja, na obalama Ibra. Ovom pojavom je naročito zahvaćen prostor samog grada. Predmetni projekat Privremeni-montažni objekat „Samouslužna auto perionica “GRAND KALAC”“doo, KO Ibarac I, opština Rožaje, neće svojim djelovanjem-pružanjem usluga uticati na klimu.

5.1.5. Sprječavanje stvaranja buke

Pri radu objekta koriste se transportna sredstva i mašine u otvorenom radnom prostoru. Obzirom na lokaciju pogona odnosno da se isti nalazi u otvorenom objektu, procjena je da isti neće ometati mir i odmor u najbližim stambenim jedinicama, kao i u susjednim poslovnim prostorima. Boku je potrebno periodično mjeriti (jednom godišnje), te po potrebi poduzeti mjere zaštite.

5.1.6. Uticaj na naselje i stanovništvo

Prema Popisu iz 2011. godine, broj stanovnika je iznosio 22.964, koji su živjeli u 5.684 domaćinstava. Gustina naseljenosti iznosi 55,30 stanovnika po kvadratnom kilometru. Stanovništvo je razmješteno u gradu, prigradskim naseljima i šezdeset ostalih ruralnih naselja.

U gradu i prigradskim naseljima (Rožaje i Ibarac) živi 12.761 stanovnik, ili 55,60% opštinske populacije, što ukazuje na trend urbanizacije. Najveća ruralna naselja su: Kalače, Donja Lovnica, Balotići, Koljeno i Bać. Područje okolo lokacije je naseljeno. Lokacija pripada naselju Rasadnik, Ibarac, u kojoj je prema Popisu iz 2011. godine živjelo 3194 stanovnika u 720 domaćinstva (*Monstat 2011*). Objekat „Grand Kalač“doo, Rožaje se nalazi u vanurbaniziranom i prostornim planom definisanom prostoru, tačnije u naselju Rasadnik, Ibarac. O uticaj objekta u prostoru u kojem imaju egzistirati može se smatrati pozitivno, a ogleda se prvenstveno u daljnjem razvoju poslovne zone gdje se osiguravaju nova radna mjesta i pospješuje dodatna privredne aktivnost.

5.1.7. Biodiverzitet (flora i fauna)

Opšta slika vegetacije predmetnog područja, prirodni resurs Rožajskog kraja su tamne četinarske šume sa smrčom (*Picea abies*). Pojas četinarskih šuma počinje pojasom jele (*Abies alba*) i smrče

(*Picea abies*), a završava se pojasom šikara bora krivulja (*Pinus mugo*) na Hajli, Ahmici, Štedimu, Kuli, Sijenovi, Suhoj planini i Bjeljegu. U smrčevoj šumi u blizini predmetne lokaciji apsolutno dominira smrča (*Picea abies*), a javljaju se i stabla bijelog bora (*Pinus sylvestris*) i jele (*Abies alba*). U spratu šiblja dolazi kleka (*Juniperus communis* i *Juniperus intermedia*), šipurak (*Rosa canina*), crno pasje grožđe (*Lonicera nigra*), planinsko pasje grožđe (*Lonicera alpigena*), crveno pasje grožđe (*Lonicera xylosteum*), divlji jorgovan (*Daphne mezereum*), glog (*Crataegus monogyna*), planinska ruža (*Rosa pendulina*), kupina (*Rubus hirtus*), malina (*Rubus idaeus*)... U spratu prizemnih biljaka javljaju se: mirišljavac (*Adoxa moschatellina*), bijela šumarica (*Anemona nemorosa*), pavlovac (*Aremonia agrimonioides*), kopitnjak (*Asarum europaeum*), krupnocvijetna marulja (*Calamintha grandiflora*), šumska režuha (*Cardamine impatiens*), pomama (*Chrysosplenium alternifolium*), koraljuša (*Corallorhiza trifida*), bradavičak (*Dentaria bulbifera*), svilasta vrbica (*Epilobium montanum*), zečja soca (*Oxalis acetosella*), mislinica (*Luzula sylvatica*), kruščica (*Orthilia secunda*), gorčika (*Prenanthes purpurea*), okrugolisna kamenjarka (*Saxifraga rotundifolia*), vranino oko (*Paris quadrifolia*), borovnica (*Vaccinium myrtillus*), ženska navala (*Athyrium filix femina*), rebrača (*Blechnum spicant*), mirišljava lazarkinja (*Galium odoratum*), trava od utrobice (*Gentiana asclepiadea*), šumska ljubičica (*Viola sylvestris*)... Uz obalu rijeke Crnje u spratu drveća apsolutno dominira siva jova (*Alnus incana*), a pored nje se javljaju javor (*Acer pseudoplatanus*), glog (*Crataegus monogyna*), kurika (*Eonymus europaeus*), krušika (*Frangula alnus*), jasen (*Fraxinus excelsior*), smrča (*Picea abies*), ljigovina (*Rhamnus fallax*), bijela vrba (*Salix alba*), rakita (*Salix purpurea*), obzovka (*Sambucus nigra*), crvena obzovka (*Sambucus racemosa*), jarebika (*Sorbus aucuparia*), bekovina (*Viburnum opulus*)... U spratu zeljastih biljaka javljaju se: pavlovac (*Aremonia agrimonioides*), sedmolist (*Aegopodium podagraria*), petrovac (*Agrimonia eupatoria*), prešljica (*Equisetum silvaticum*), suručica (*Filipendula ulmaria*), dobričica (*Glechoma hirsuta*), nana (*Mentha longifolia*), medak (*Salvia glutinosa*), razvodnik (*Solanum dulcamara*), podbjel (*Tussilago farfara*), odoljen (*Valeriana officinalis*)... Aluvijalne šume crne jove i gorskog jasena (Natura 2000: 91E0 *Alluvial forests with *Alnus glutinosa* and *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) su na listi staništa prioriternih za zaštitu propisanih Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore (Council Directive 92/43/EEC).

Šume sive jove i cecelja (*Oxali-Alnetum incanae*) javljaju se u polusredozemnom području na visini 820-1100 m nadmorske visine i to u dijelu Crne Gore gdje morfološki uslovi reljefa ne dozvoljavaju da se obrazuje močvarno zemljište. Šume sa sivom jovom pripadaju redu *Populetalia albae*, odnosno, klasi *SALICETEA PURPUREAE* Moor 1958. Ovaj tip staništa se javlja na teškim, periodično plavljenim zemljištima, koja su u vrijeme visokog vodostaja slabo aerisana, dok su za vrijeme niskog vodostaja dobro drenirana i aerisana (Petrović, Hadžiablahović, Vuksanović, Mačić & Lakušić, 2012). Na predmetnoj lokaciji nisu zabilježene endemične, rijetke, ugrožene ili zaštićene biljne vrste.

U gore navedenim staništima od životinjsku vrsta srijeću se vuk *Canis lupus*, medved *Ursus arctous*, lisica *Vulpes vulpes*, divlja svinja *Sus scrofa*, te sitni sisari poput jazavca *Meles meles*, krtica *Talpa europaea*, jež *Erinaceus concolor*, šumska rovčica *Sorex araneus*, šumski puh *Glis glis* i dr. Od gmizavaca je moguće vidjeti sljepića *Anguis fragilis* neke vrste smukova poput mrkog smuka *Malpolon monspessulana*, običnog smuka *Elaphe longissima*, i poskoka *Vipera ammodytes*. U šumama se od karakterističnih vrsta ptica mogu vidjeti *Strix aluco*, *Accipiter gentilis*, *Falco peregrinus*, *Dendrocopos leucotos*, *Dryocopos martius*. Registrovane su i *Columba palumbus*, *Cuculus canorus*, *Parus montanus*, *Sitta europea*, *Certhia familiaris*,

Troglodytes troglodytes, Turdus viscivorus, Turdus philomelos, Turdus merula, Phoenicurus phoenicurus, Sylvia atricapilla, Regulus regulus, Regulus ignicapillus, Pyrrhula pyrrhula, Fringilla coelebs, Buteo buteo, Accipiter nisus, Dendrocopus major, Nucifraga caryocata... Fauna dna planinskih rijeka čine: pijavice (Hirudinea), školjke (na primjer iz roda Pisidium), puževi (ovdje bi se mogli naći predstavnici roda Radix), vodene grinje (Hydrachnidiae), gliste (Oligochaeta) koje su važna riblja hrana, kao i larve mnogih insekata. Nemamo podataka o ihtiofauni rijeke Crnje, ali pretpostavljamo da se u istoj može naći potočna pastrmka (Salmo trutta m. fario). Rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta (Sl. List RCG, br. 76/06) zaštićene su slijedeće vrste: medvjed Ursus arctos, sljepić Anguis fragilis, smukovi Malpolon monspessulana i Elaphe longissima i sve vrste gore pomenutih ptica.

Na predmetnoj lokaciji nisu evidentirane rijetke, endemične i zakonom zaštićene vrste biljaka u Crnoj Gori.

5.1.8. Uticaj na ekosisteme i geologiju

Uticaji na biljni i životinjski svijet u toku eksploatacije poslovnog objekta Projekat- Privremeni-montažni objekat „Samouslužna auto perionica “GRAND KALAC”“doo, KO Ibarac I, opština Rožaje neće biti negativni jer će u procesu proizvodnje sve se odvijati u otvorenom prostoru platou ispred objekta površine $P=100m^2$ lociranom I pred poslovnog objekta površine $P=100m^2$. Kako je utvrđeno da nema biljnih i životinjskih vrsta koje bi trebalo zaštititi, tako u eksploataciji ovog objekta neće biti uticaja na ekosisteme. Lokacija objekta ne pokriva nalazišta minerala, paleontoloških i mineraloških pojava koje su ili bi trebalo biti zaštićene, tako da nema negativnog uticaja na geologiju u fazi eksploatacije

5.1.9. Akcidentne situacije

Do najvećeg negativnog uticaja u projekta na pojedine segmente životne sredine može doći u slučaju pojave akcidenta, a prije svega eventualnih eksplozija, pojave požara, kao i prosipanja ulja i goriva iz motornih vozila.

6. MJERE ZA SPREČAVANJE, SMANJENJE ILI OTKLANJANJE ŠTETNIH UTICAJA

a)Mjere predviđene zakonom i drugim propisima, normativima i standardima i rokove zanjihovo sprovođenje; b)mjere koje se preduzimaju u slučaju udesa ili velikih nesreća; c) planovi i tehnička rješenja zaštite životne sredine (reciklaža, tretman i dispozicija otpadnih materija, rekultivacija, sanacija i drugo); d)druge mjere koje mogu uticati na sprečavanje ili smanjenje štetnih uticaja na životnu sredinu

Zbog svoje specifičnosti, Projekat- Privremeni-montažni objekat „Samouslužna auto perionica “GRAND KALAC”“doo, KO Ibarac I, opština Rožaje ne može biti uzročnik degradacije životne sredine, ukoliko se u toku izvođenja i funkcionisanja projekta, preduzmu odgovarajuće preventivne mjere zaštite. Na osnovu analize svih karakteristika postojeće lokacije, kao i karakteristika planiranih postupaka u okviru lokacije, ukazuje, da su ostvareni osnovni uslovi za smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu. Za neke uticaje na životnu sredinu, koji se očekuju, potrebno je preduzeti odgovarajuće preventivne mjere zaštite, kako bi se nivo pouzdanosti čitavog sistema podigao na još veći nivo. Sprečavanje, smanjenje i otklanjanje

štetnih uticaja može se sagledati preko mjera zaštite predviđenih tehničkom dokumentacijom, mjera zaštite predviđenih prilikom izgradnje objekta, mjera zaštite u toku eksploatacije objekta i mjera zaštite u akcidentu. Neophodne mjere radi smanjenja ili sprečavanja štetnih uticaja koji mogu nastati realizacijom Projekat- Privremeni-montažni objekat „Samouslužna auto perionica “GRAND KALAC”“doo, KO Ibarac I, opština Rožaje mogu se sistematizovati u sledeće kategorije:

Zaštita životne sredine podrazumijeva trajnu zaštitu vrijednih prirodnih i stvorenih vrijednosti u cilju održavanja i poboljšanja kvaliteta sredine, teritorije projekta i šireg okruženja. Zakonom o Procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl.list RCG“ br. 75/18.), propisana je obaveza da se uz svaki Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu, moraju i detaljno predvidjeti mjere za ublažavanje ili eliminisanje uticaja. Takođe članom 9. Pravilnika o sadržini elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu, Sl.list CG br.19/19, precizirano je koje se sve mjere moraju predvidjeti i sprovesti u toku izvođenja, korišćenja i u slučaju akcidenata ili prirodnih katastrofa.

6.1. Mjere predviđene zakonom i drugim propisima, normativima i standardima i rokove za njihovo sprovođenje

U ovom poglavlju biće navedene mjere za procjenjene i navedene moguće uticaje iz poglavlja 3. ovog Zahtjeva, kao i eventualno druge mjere. Takođe, biće predviđene i sve mjere o zaštiti na radu i gradilištima, kao i svi prehodno navedeni domaći i međunarodni standardi, konvencije i normativi i uputstva vezani za ove oblasti. U cilju zaštite životne sredine neophodno je pridržavati se važećih zakonskih propisa i normativa, a kojima su obuhvaćena sledeća područja: urboekologija, zaštita od požara, zaštita od buke i zaštita od zagađenja zemljišta i vazduha. Tehnologija izvođenja radova i upotreba potrebne mehanizacije, moraju biti prilagođene komunalnim odlukama koje štite uslove planiranih objekata, očuvanje sredine i sanitarno- higijenske mjere za očuvanje prostora. Tokom izvođenja projekta je neophodno pridržavati se važećih zakona u Crnoj Gori (navodimo osnovne zakone: Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata, Zakon o životnoj sredini, Zakon o zaštiti na radu, Zakon o zaštiti vazduha, Zakon o vodama, Zakon o moru i Zakon o zaštiti vazduha.). Pomenuti zakonski akti, kao i podzakonski dokumenti specificiraju mjere kojih se treba pridržavati u smjeru zaštite ljudi i životne sredine. Elaborat zaštite na radu i Projekat protiv-požarne zaštite će definisati mjere zaštite u domenu svojih obaveza. Navedenih mjera je dužan da se pridržava i Investitor u fazi funkcionisanja objekat i izvođač radova tokom izgradnje.

6.2. Planovi i tehnička rješenja zaštite životne sredine

6.3. Predviđenje mjere-vode

Ne očekuju se negativni uticaji na vodosnabdijevanje izvođenjem projekta. Praksa dobrog održavanja kompleksa mora biti nametnuta od strane investitora i primjenjena od strane izvođača radova. U fazi funkcionisanja projekta sve atmosferske vode se kontrolisano odvede preko separatora u atmosfersku mrežu. Pravilnik o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda ("Službeni list Crne Gore", br. 056/19 od 04.10.2019) je definisan kvalitet otpadnih voda se može nakon određenog tretmana ispuštati u javnu kanalizaciju.

Izabrani separator zadovoljava uslove Pravilnika. Ovo ukazuje da neće doći do upuštanja neprečišćenih otpadnih voda u podzemlje, te samim tim je ovo najznačajnija mjera u cilju zaštite podzemnih voda. Taložnik/seperator će se periodično čistiti od strane ovlaštene organizacije.

6.4. Predviđanje mjere-vazduh

Tokom izgradnje na lokaciji kompleksa će se uvesti odgovarajuće mjere kontrole i upravljanja kako bi se kontrolisala emisija prašine. Građevinske operacije će se tako definisati da nema nepotrebnih kretanja materijala i opreme koji su potencijalni izvori stvaranja prašine. Od izvođača će se zahtjevati da pripreme plan upravljanja životnom sredinom čime će se obezbijediti stalna kontrola emisije prašine.

Uopšteno, mjere ublažavanja će se sprovoditi gdje je to god moguće objektivno izvesti:

- Uklanjanje nagomilanog materijala;
- Upravljanje emisijom prašine tokom iskopa;
- Čišćenje lokacije, poravnavanje i upravljanje otpadnim materijalom;
- Pokrivanje materijala na kamionima pri odvoženju i
- Vizuelna kontrola emisije zagađivača iz pogonske opreme i građevinskih vozila.

Vozila i mašine koje se koriste treba tako izabrati da podliježu najnovijim standardima emisije zagađivača. Takođe, tokom građevinskih radova, ova vozila i mašine treba stalno održavati u najboljem stanju. Bilo koji problem sa vozilima i mašinama, koji se može vizuelno uočiti, treba odmah razriješiti, na način da se odmah isključe iz rada i ponovo aktiviraju nakon dovođenja u ispravno stanje.

6.5 Predviđanje mjere-buka

U ovom poglavlju definisane su mjere prigušenja buke koje su namjenjene smanjenju potencijalnih uticaja buke. Da bi se minimizirao uticaj buke tokom izvođenja radova, izvršiće se izbor građevinske opreme sa dobrim akustičnim karakteristikama; Limitiraće se vrijeme rada, i to od ponedjeljka do petka od 08^h do 17^h, subotom od 08^h do 13^h.

6.6 .Predviđanje mjere-zemljište

Aktivnosti koje će se obavljati na lokaciji tokom funkcionisanja projekta neće voditi do oštećenja zemljišta. Vršiće se stalna kontrola eventualnog iscurivanja ulja i goriva iz mašina koje rade na ovom projektu. Sav komunalni otpad koji se javlja se sakuplja u kontejnerima i redovno odvozi na gradsku deponiju.

6.7 .Predviđanje mjere-lokalno stanovništvo

Mjere za ublažavanje negativnog uticaja građevinske buke su opisane u poglavlju koji se odnosi na buku. Najvažnije su one koje se odnose na izbjegavanje sprovođenja aktivnosti (radova) tokom noći.

6.8 .Predviđanje mjere-ekosistemi i geološka sredina

Cijeneći samu vrstu i lokaciju zahvata, nema potrebe za mjerama zaštite ekosistema.

6.9. Mjere zaštite na radu pri izgradnji i transportu materijala
Objekat je već izgrađen.

6.10. Odlaganje otpada

Komunalni otpad na lokaciji projekta odlaže se u kontejnere, koje će da prazni nadležno komunalno preduzeće iz Rožaja.

6.11. Mjere u slučaju incidenata

Incidentna situacija koja se može javiti, koja je istina malo vjerovatna, je neispravan rad separatora. Za ovaj slučaj je neophodno hitno intervenisanje u cilju njegovog čišćenja i opravke. Incidentna situacija se može javiti i u slučaju pojave požara u objektu ili na lokaciji.

7.12. Protivpožarna zaštita

Lokacija objekta je povoljna sa aspekta protivpožarne zaštite obzirom da je objektu omogućen direktan prilaz vatrogasnim vozilima u slučaju potrebe sa magistralne saobraćajnice. U sklopu objekta je izvedena hidrantska mreža.

Opasnost kod korišćenja lokacije:

- Opasnost od nemogućnosti organizovanja protivpožarne zaštite.
- Opasnost od nemogućnosti prilaza vatrogasnih vozila na lokaciju.
- Opasnost od udara groma i izazivanja požara.

Mjere zaštite od požara kod korišćenja lokacije:

- Nadležna opština u skladu sa svojim pravima i dužnostima dužna je da obezbjedi sprovođenje organizacije i mjera zaštite od požara.
- Mjere zaštite od udara groma i izazivanja požara ispunjene su postojanjem gromobranske instalacije šireg opsega u sklopu kojeg je i predmetna lokacija.

6.13. Opšte mjere zaštite

Nosilac projekta je obavezan da u fazi dalje eksploatacije zadrži karakteristike koje su bile prezentovane u domenu parametara koji su bili mjerodavni za analize izvršene u ovom Zahtjevu. Takođe eventualno povećanje obima ove djelatnosti na predmetnoj lokaciji, ne može se izvršiti prije nego što se odgovarajućim analizama dokaže da takve izmjene neće imati negativnih uticaja na životnu sredinu. Postojeći objekat- Privremeni-montažni objekat „Samouslužna auto perionica “GRAND KALAIČ”“doo, KO Ibarac I, opština Rožaje obavlja djelatnost je radi poboljšanja ponude usluge-samouslužne auto perionice na području opštine Rožaje. Zbog svoje specifičnosti, ova vrsta objekata, može biti uzročnik degradacije životne sredine, ukoliko se u toku izvođenja i funkcionisanja projekta, ne preduzmu odgovarajuće preventivne mjere zaštite. Na osnovu analize svih karakteristika postojeće lokacije, kao i karakteristika planiranih postupaka u okviru lokacije, ukazuje, da su ostvareni osnovni uslovi za minimizaciju negativnih uticaja na životnu sredinu. Za neke uticaje na životnu sredinu, koje je moguće očekivati, a do kojih se došlo analizom, potrebno je preduzeti odgovarajuće preventivne mjere zaštite, kako bi se nivo pouzdanosti čitavog sistema podigao na još veći nivo. Uticaji mogu biti privremeni i stalni.

Privremeni uticaji su vezani za izgradnju objekta i oni se uglavom manifestuju u vidu povećanja nivoa buke i zagađujućih izduvnih gasova iz motora mašina koje rade na gradilištu i emisija prašine u toku iskopa, dok su stalni uticaji vezani za eksploataciju objekta i oni nijesu izraženi izuzimajući akcidentne situacije. Sprečavanje, smanjenje i otklanjanje štetnih uticaja sagledaće se preko mjera zaštite predviđenih tehničkom dokumentacijom, mjera zaštite predviđenih prilikom izgradnje objekta, mjera zaštite u toku eksploatacije objekta i mjera zaštite u akcidentu.

6.14. Mjere zaštite predviđene tehničkom dokumentacijom

Objekat je privremeno montažnog tipa i već je izgrađen

6.15. Mjere zaštite predviđene prilikom izgradnje objekta

Objekt privremenog karaktera montežne samouslužne autopertionice za sa tri boxa je već izgrađen.

6.16. Mjere zaštite u toku redovnog rada objekta

U poglavlju 6., konstatovano je da u toku eksploatacije objekata neće biti većih uticaja na životnu sredinu, međutim potrebno je:

- Redovno kontrolisati sve sisteme i instalacije u objektima objekta.
- Sve sanitarne vode koje nastaju u toku eksploatacije objekata treba odvoditi u separator koji treba redovno prazniti od strane ovlaštene organizacije. Jame moraju imati ateste o vodonepropusnosti od strane ovlaštene institucije, a potom u kanalizacionu mrežu.
- Planovi prijemnog, procesnog i finalnog kontrolisanja i ispitivanja u mini autopertionicei trebaju biti urađeni i dokumentovati i uskladiti sa zakonskim principima i oni treba da sadrže sve mjere kontrole koji se moraju redovno sprovoditi od strane kompetentnog osoblja.
- Održavati kvalitet prečišćene otpadne vode iz pogona na ispustu iz taložnikom prema Pravilniku o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o kvalitetu otpadnih voda („Sl. list CG” br. 56/19).
- Kontrolisati visinu izdvojenih taloga čestica u separatoru sa taložnikom poslije svakog dužeg korišćenja pogona.
- Separator sa taložnikom treba čistiti najmanje jednom tromjesečno.
- Izdvojeni talog iz separatora i čestice iz taložnika kao otpade (koji nijesu opasani), sakupljati u posebne posude sa poklopcem, zapremine 50 l i odlagati ih u zasebnom prostoru predmetnog objekta do odvoza preko ovlaštne Ustanove na deponiju.
- Tokom eksploatacije objekta ne nastaje buka koja bi mogla ometati okolno stanovništvo pa nije potrebno poduzimati posebne mjere zaštite.
- Obezbijediti dovoljan broj kontejnera za prikupljanje čvrstog komunalnog otpada i obezbijediti sakupljanje i odnošenje otpada u dogovoru sa nadležnom komunalnom službom grada.
- Redovno komunalno održavanje i čišćenje objekata i prostora okolo objekata radi smanjenja mogućnosti zagađivanja.
- Izvršiti ozelenjavanje (sadnju drveća) okolo oboda lokacije posebno dijela parcele ka magistralnom putu Podgorica-Berane-Rožaje-Novı Pazar, kako bi se ublažilo širenje

svih mogućih i eventualnih neprijatnog mirisa.

- Redovno održavanje biljnih vrsta i travnatih površina koje će biti postavljene shodno projektu o uređenju prostora

6.16. Mjere zaštite u slučaju akcidenta

Mjere zaštite od požara

Mjere iz oblasti zaštite od požara, koji bitno utiču na povećanje opšteg nivoa bezbjednosti materijalnih dobara u objektu, kao i samog objekta, odnosno stepen otpornosti objekta na požar biće određen u skladu sa standardima.

Radi zaštite od požara potrebno je:

- Pravilnim izborom opreme i elemenata električnih instalacija, treba biti u svemu prema Projektu, odnosno treba obezbijediti da instalacije u toku izvođenja radova, eksploatacije i održavanje ne bude uzrok izbijanju požara i nesreće na radu.
- Za zaštitu od požara neophodno je obezbijediti dovoljan broj mobilnih vatrogasnih aparata, koji treba postaviti na pristupačnim mjestima, uz napomenu da se način korišćenja daje uz uputstvo proizvođača.
- Investitor je dužan da vatrogasnu opremu održava u ispravnom stanju.
- Pristupne saobraćajnice treba da omogućе nesmetan pristup vatrogasnim jedinicama do objekta.

Investitor je obavezan uraditi Plan zaštite i spašavanja, koji između ostalog obuhvata način obuke i postupak zaposlenih radnika u akcidentnim situacijama. Sa ovim aktima, njihovim pravima i obavezama, moraju biti upoznati svi zaposleni u objektu. Plan zaštite od udesa i odgovora na udes, treba da sadržati sljedeće elemente:

- način utvrđivanja i prepoznavanja akcidentne situacije,
- zaduženja i odgovornost svih zaposlenih u slučaju udesa,
- ime, prezime i funkciju rukovodioca smjene,
- metod i proceduru obavješćavanja zaposlenih i Investitora o udesu,
- proceduru evakuacije i puteve evakuacije zaposlenih do sigurnosnih odstojanja,
- način i vrstu prenosa informacija o udesu između odgovornih nadležnih državnih interventnih službi (MUP-a, hitne, vatrogasne, itd).

Mjere zaštite od prosipanja goriva i ulja

Mjere zaštite životne sredine u toku akcidenta - prosipanja goriva i ulja pri izgradnji i eksploatacije objekta, takođe obuhvataju sve mjere koje je neophodno preduzeti da se akcident ne desi, kao i preduzimanje mjera kako bi se uticaji u toku akcidenta ublažio.

U mjere zaštite spadaju:

- Za sva korišćena sredstva rada potrebno je pribaviti odgovarajuću dokumentaciju o primjeni mjera i propisa tehničke ispravnosti vozila.
- U koliko dođe do prosipanje goriva i ulja iz mehanizacije u toku izgradnje objekta neophodno je zagađeno zemljište skinuti, skladištiti ga u zatvorena burad, u zaštićenom prostoru lokacije, shodno Zakon o upravljanju otpadom („Sl. list CG” br. 64/11 i 39/16). i zamijeniti novim slojem.

7. IZVORI PODATAKA

Zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu za Privremeni-montažni objekat „Samouslužna auto perionica “GRAND KALAC”“doo, KO Ibarac I, opština Rožaje urađen je u skladu sa Pravilnikom o bližem sadržaju dokumentacije koja se sprovodi uz zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata („Sl. listu CG”, br. 19/19). Prilikom izrade Zahtjeva za odlučivanje o potrebi izrade Elaborata o procjeni uticaja na životnu investitora „GRAND KALC” DOO, Rožaje korišćena je sledeća:

Zakonska regulativa:

- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl. list CG” br. 64/17, 44/18, 63/18, 11/19, 82/20, 86/22 i 04/23).
- Zakon o životnoj sredini („Sl. list CG” br. 52/16 i 73/19).
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list CG” br. 75/18).
- Zakon o zaštiti prirode („Sl. list CG” br. 54/16 i 18/19).
- Zakon o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine („Sl. list RCG” br. 80/05 i „Sl. list CG” br. 54/09, 40/11, 42/15 i 54/16).
- Zakon o komunalnim djelatnostima („Sl. list CG” br. 55/16, 2/18 i 66/19).
- Zakon o zaštiti kulturnih dobara („Sl. list CG” br. 49/10, 40/11 i 44/17).
- Zakon o vodama („Sl. list CG” br. 27/07, 22/11, 32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16 i 2/17, 80/17, 84/18).
- Zakon o zaštiti vazduha („Sl. list CG” br. 25/10, 43/15 i 73/19).
- Zakon o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena („Sl. list CG”, br. 73/19).
- Zakon o zaštiti buke u životnoj sredini („Sl. list CG”, br. 28/11, 01/14 i 2/18).
- Zakon o upravljanju otpadom („Sl. list CG” br. 64/11 i 39/16).
- Zakon o zaštiti i spašavanju („Sl. list CG” br. 13/07., 05/08., 86/09., 32/11., 54/16. i 146/21.).
- Zakon o zaštiti i zdravlju na radu („Sl. list CG” br. 34/14 i 44/18).
- Pravilnik o bližoj sadržini elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list CG” br. 19/19).
- Pravilnik o načinu i postupku mjerenja emisija iz stacionarnih izvora ("Sl. list Crne Gore", br. 39/13 od 07.08.2013)
- Pravilnik o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda ("Službeni list Crne Gore", br. 056/19 od 04.10.2019)
- Pravilnik o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičnih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke („Sl. list CG”, br. 60/11).
- Pravilnik o oznakama usaglašenosti za izvore buke koji se stavljaju u promet i upotrebu („Sl. list CG”, br. 013/14).
- Pravilnik o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha („Sl. list CG”, br. 21/11 i 32/16).
- Uredba o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha („Sl. list CG”, br. 25/12).
- Pravilnik o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje („Sl. list RCG”, br. 18/97)

- Pravilnik o načinu i rokovima utvrđivanja statusa površinskih voda („Sl. list CG”, 25/19).
- Pravilnik o načinu i rokovima utvrđivanja statusa podzemnih voda („Sl. list CG”, 52/19).
- Pravilnik o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o kvalitetu otpadnih voda („Sl. list CG” br. 56/19).
- Rješenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta („Sl. list RCG” br. 76/06).
- Pravilnik o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. list CG” br. 59/13 i 83/16).
- Uredba o načinu i uslovima skladištenja otpada („Sl. list CG” br. 33/13 i 65/15).
- Uredba o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha („Sl. list CG”, br. 44/10, 13/11, 64/18)
- Pravilnik o postupku sa građevinskim otpadom, načinu i postupku prerade građevinskog otpada, uslovima i načinu odlaganja cementa azbestnog građevinskog otpada („Sl. list CG” br. 50/12).
- Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo, odnosno preduzetnik za sakupljanje, odnosno transport otpada („Sl. list CG” br. 16/13).
- Pravilnik o bližem sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata ("Služben ilist Crne Gore",br.019/19 od 29.03.2019)

Projektna dokumentacija

- Strateški plan razvoja Opštine Rožaje 2021-2025.godine (nacrt), Rožaje,septembar 2021.godine
- [https://www.monstat.org/userfiles/file/popis2011/saopstenje/knjiga_prvi%20rezultati\(1\).pdf](https://www.monstat.org/userfiles/file/popis2011/saopstenje/knjiga_prvi%20rezultati(1).pdf)
- Fušić i Đuretić“Zemljišta Crne Gore“, Univerzitet Crne Gore, Biotehnički Institut-Podgorica, 2000.godine.
- <https://www.rozaje.me/kultura/>